

PIRKANMAA

Pirkanmaan ammatillisen koulutuksen järjestäjien alueellinen kehittämissuunnitelma (amkesu) 2014-2017

TEEMME MUUTOSTA YHDESSÄ

Pirkanmaan liitto

ISBN 978-951-590-307-5

Kansikuva

Taitto Lili Scarpellini

Painos xx kpl

Paino xxxx

1. Johdanto	4
2. Ammatillisen koulutuksen tarjonta Pirkanmaalla	5
3. Toimintaympäristön muutokset	6
3.1 Valtakunnalliset muutokset	6
3.2. Alueelliset muutokset	7
3.3 Pirkanmaan maakuntastrategia	17
4. Kehittämiskohteet	17
4.1. Oppimisympäristöt	17
4.2. Opiskelijoiden oppiminen	19
4.3 Opetushenkilöstön osaamisen kehittäminen	20
4.4 Syrjäytymisen ehkäiseminen	20
4.5. Koulutuksen järjestämistä tukeva yhteistyö	21

1. Johdanto

Ammatillisen koulutuksen järjestäminen on merkittävien muutospaineiden keskellä sekä Suomessa että Pirkanmaalla. Tampereen yliopiston aloitteesta Pirkanmaan ammatillisen koulutuksen suurimmat järjestäjät ja keskeisten sidosryhmien edustajat kokoontuivat syksyn 2013 aikana keskustelemaan koulutuksen ajankohtaisista kehittämistarpeista ja tarvittavista toimenpiteistä. Kokoontumisten pohjalta Pirkanmaan liittoon pyydettiin toimimaan maakunnallisen ammatillisen koulutuksen kehittämissuunnitelman valmistelun koordinaattorina. Kevään 2014 aikana päätettiin laatia ammatillisen koulutuksen alueellinen kehittämissuunnitelma painottaen erityisesti Pirkanmaan omia haasteita huomioiden Opetushallituksen ohjeistus sekä opetus- ja kulttuuriministeriön uudistusvalmistelut.

Ammatillisella koulutuksella on Pirkanmaalla merkittävä alueellinen ja myös valtakunnallinen rooli, joka korostuu erityisesti reuna-alueilla. Koulutuksen arviointineuvoston raportin (Anu Räisänen & Risto Hietala, 2007) mukaan "amatillisen koulutuksen alueellisten kehittämistoimien perustaksi näyttävät muodostuvan seuraavat strategioiden ja yhteistyön kehittämiskohteet:

- vahvistetaan alueiden osaamisperustaa ja hyödynnetään teknologian ja tietoyhteiskunnan mahdollisuuksia
- vahvistetaan alueellista elinkeinopolitiikkaa ja yrittäjyyttä yrittäjyyden politiikkaohjelmalla
- vahvistetaan ja tuetaan alueellista innovaatiotoimintaa rahoituksen avulla
- nostetaan työllisyysastetta ja vähennetään työttömyyttä jokaisessa maakunnassa
- ylläpidetään ja parannetaan elinympäristön ja luonnonympäristön laatua
- turvataan julkisten palveluiden saatavuus ja laatu koko maassa
- tuetaan alueiden elinvoimaisuutta koulutuksen - myös ammatillisen koulutuksen - avulla."

Ammatillisen koulutuksen kehittämissuunnitelman valmistelu toteutettiin Pirkanmaalla osallistavana prosessina, jonka tarkoitus oli, että jo suunnitelman valmisteluvaiheessa käytännön toimiin sitoutetaan keskeiset maakunnalliset toimijat. Suunnitelman valmistelun ja ohjauksen toteutti käytännössä ohjausryhmä, johtoryhmä ja kirjoittajaryhmä, joiden jäsenillä oli myös merkittävä taustayhteisönsä tuki käytettävänä. Valmistelu- ja kirjoitustyö toteutettiin ilman ulkopuolista henkilö- tai taloudellista resurssia eri osapuolten yhteistyönä. Osana prosessia Pirkanmaan koulutuksen ennakoijat tekivät suunnitelman sisältöä tukevia ryhmätöitä. Valmistelun kommentointivaiheessa sähköistä linkkiä jaettiin laajalle joukolle maakunnan toimijoita. Saatu palaute käsiteltiin useaan kertaan eri toimielimissä. Suunnitelman sisältöjen toteutusvaihetta tukeva maakunnallinen seminaari pidettiin 22.8.2014. Suunnitelman toteuttamisen tueksi toteutettiin Pirkanmaan työ- ja elinkeinoelämän osaamistarvekartoitus syksyn 2014 aikana. Pirkanmaan liiton ja maakunnan toisen asteen op-

pilaitosten hallinnollisten elinten käsittelyssä suunnitelma oli syksyn 2014 aikana. Suunnitelmaa päivitetään jatkossa tarpeen mukaan ja vähintään kerran vuodessa. Päivitysvastuu tulee uudelle maakunnalliselle ryhmälle, jonka vastuulla on koulutuksen yhteistyöhön ja kehittämiseen liittyviä asioita.

Suunnitelmaa ohjaavat keskeisimmät tausta-asiakirjat ovat valtakunnallinen koulutuksen ja tutkimuksen (2011-2016) kehittämissuunnitelma ja Pirkanmaan maakuntastrategia.

Pirkanmaan ammatillisen koulutuksen kehittämissuunnitelmaa valmistelevaan ohjausryhmään nimettiin: Pentti Sivunen (Ylöjärvi), Kalle Mäkelä (Ikaalinen), Jarkko Malmberg (Sastamala), Jukka Peltokoski (Pirkanmaan ELY-keskus), Satu Neuvonen (TAKK), Antti Lahti (SASKY), Pekka Kivekäs (Tampere), Helena Koskinen (TREDU), Raimo Alarova (VAAO), Eeva Penttilä (TPA), Tarja Hovila (Ahlman), Orvokki Kauppila (STTK), Peer Haataja (Tampereen kaupakamari), Teuvo Pernu (SAK), Petri Nokelainen (Tampereen yliopisto), Jukka Nieminen (Teknologiateollisuus), Harri Meller (Pirkanmaan yrittäjät), Kimmo Sirainen (Varala), Eeva-Kaisa Todorov (Tampereen konservatorio), Seppo Rinne (Aitoon koulutuskeskus) ja Jukka Alasentie (Pirkanmaan liitto). Ohjausryhmä kutsui pysyviksi asiantuntijoiksi Anja Heikkisen (Tampereen yliopisto), Juuso Hyvärinen (VAAO) ja Vesa Haapamäen (Virrat). Puheenjohtajana toimi Jukka Alasentie ja sihteerinä Marko Koskinen Pirkanmaan liitosta.

Kehittämissuunnitelman johtoryhmään kuuluivat: Raimo Alarova (VAAO), Teppo Tapani (TAKK), Tarja Hovila (Ahlman), Antti Lahti (SASKY), Helena Koskinen (TREDU) ja Eeva Penttilä (TPA). Puheenjohtajana toimi Jukka Alasentie ja sihteerinä Marko Koskinen Pirkanmaan liitosta.

Kehittämissuunnitelman kirjoittajaryhmään kuuluivat Juuso Hyvärinen (VAAO) (koor-dinoitivastuu), Anne Nousiainen (TREDU), Satu Neuvonen (TAKK), Seppo Rinne (Aikk), Heikki Haavisto (SASKY), Mia Kangasniemi (SASKY) ja Marko Koskinen (Pirkanmaan liitto).

2. Ammatillisen koulutuksen tarjonta Pirkanmaalla

Pirkanmaalla toisen asteen ammatillista koulutusta tarjoaa yhdeksän koulutuksen järjestäjää. Osa koulutuksen järjestäjistä on suuria monialaisia järjestäjiä osan erikoistuesssa tietylle koulutusalueelle. Toisen asteen ammatillisen koulutuksen opiskelijajapaikkoja on tarjolla nuorille hieman yli 11 500. Aikuisopiskelijoita on noin 7 500 ja oppisopimusopiskelijoita noin 2 700. Pirkanmaan osuus koko maan ammatillisen peruskoulutuksen opiskelijajapaikoista on hieman alle 10 %. Kasvumaakuntana Pirkanmaan toisen asteen ammatillisen koulutuksen opiskelijajapaikkamäärissä on merkittävää kasvupainetta sekä nyt että tulevaisuudessa. Liitteenä 1 olevassa taulukossa on kuvattu Pirkanmaan toisen asteen ammatillisen koulutuksen järjestäjien opiskelijamäärät vuonna 2014.

Pirkanmaalla toimii kaksi oppisopimuskoulutuksen järjestäjä: Tredun ylläpitämä Pirkanmaan oppisopimuskeskus sekä Sastamalan koulutuskuntayhtymän oppisopimus-toimisto. Suurin osa maakunnan ammatillisen koulutuksen järjestäjistä kuuluu tällä hetkellä Pirkanmaan oppisopimusyhteistyön verkostoon. Verkostossa oppisopimuspaiikat ovat Tampereen seudun ammattiopistoon kuuluvalla Pirkanmaan oppisopimuskeskuksella, ja eri koulutuksen järjestäjät vastaavat valmistavasta koulutuksesta ja näyttötutkinnoista siten kuin yhteistyöverkostossa on sovittu. Sastamalan koulutuskuntayhtymän oppisopimustoimisto palvelee koko SASKY:n toiminta-alueen kuntia mukaan lukien Kaakkois-Satakunta. Oppisopimuskoulutuksen järjestäjät toimivat vahvasti työelämän palvelu- ja kehittämistehtävän mukaisesti tarjoten myös muuta ammatillista yritys- ja elinkeinoelämän täydennyskoulutusta

Pirkanmaan erityisen tuen järjestämistä koskevista linjauksista on sovittu koulutuksenjärjestäjien ja muiden verkostokumppaneiden yhteistyössä laatimassa strategiasa. Sen lähtökohdiana on alueen erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden opiskelumahdollisuuksien parantaminen ja oppilaitosten yhteistoiminnan kehittäminen. Tämä tapahtuu tiivistämällä toisen asteen koulutuksen järjestäjien ja muiden yhteistyökumppaneiden yhteistoimintaverkoston toimintaa sekä kehittämällä toiminnan laatua ja henkilöstön osaamista.

Pirkanmaalla erityisopetusta ja/tai erityisen tuen erilaisia muotoja järjestetään kaikissa toisen asteen ammatillisissa oppilaitoksissa. Niissä on tarjolla opetusta ja ohjausta eri-tyisryhmissä, integroituna opetuksena sekä yksilöllisen tuen avulla. Maakunnassa kehitetään nivelvaiheiden toimintaa kiinteässä yhteistyössä perusopetuksen kanssa.

Erityisopetuksen toimintaa arvioidaan ja kehitetään yhteistyöfoorumeissa sekä Pirkanmaan ammatillisen erityis-

opetuksen koordinaatiokeskuksen toimesta (PAEK). Osa arviointia tapahtuu oppilaitosten omien laatujärjestelmien mukaisesti. Maakunnallisen arvioinnin ja seurannan organisoinnin päävastuu on koordinaatiokeskuksella. Arvioinnin tuloksia käsitellään erilaisissa alueellisissa tapaamisissa.

Tampereen seudun ammattiopisto vastaa yhteistyössä muiden koulutuksen järjestäjien kanssa Pirkanmaan ammatillisen erityisopetuksen koordinaatiokeskuksen PAEK:n toiminnasta. Verkosto koordinoi ammatillisen erityisopetuksen toimintaa Pirkanmaalla. PAEK-verkostoon kuuluvat Tampereen seudun ammattiopisto, Tampereen Aikuiskoulutuskeskus, Tampereen palvelualan ammattiopisto, Ammattiopisto Luovi, Validia Ammattiopisto, Kii-pulan ammattiopisto ja Aitoon koulutuskeskus. Lisäksi verkostolla on kumppanuussopimus Tampereen ammatikorkeakoulun opettajankoulutuslaitoksen sekä Siltavalmennus ry:n kanssa.

Kansallisen tason ainutlaatuisina koulutuksina kehitetään erityisesti seuraavia kokonaisuuksia:

Tampereen seudun ammattiopistoon kuuluva Valimoinstituutti järjestää ainoana Suomessa valimoalan ammatillista koulutusta. Valimoinstituutti on valtakunnallinen koulutus-, tutkimus-, tuotekehitys- ja palveluyksikkö, joka toimii koneenrakennusta palvelevan ja edistävän suomalaisen valimotekniikan ja valimoteollisuuden kehittämiseksi ja tukemiseksi. Valimoinstituuttia ylläpitävät Tampereen kaupunki, Tampereen teknillinen yliopisto, Tampereen ammattikorkeakoulu, Tampereen seudun ammattiopisto, Aalto-yliopiston insinööritieteiden korkeakoulu ja Valutuoteollisuusyhdistys ry.

Tampereen seudun ammattiopistossa järjestetään ilmailutekniikan B2-lupakirjakoulutusta, nuohoojakoulutusta ja tutkintoon johtavaa rahoitus- ja vakuutusalan koulutusta. Sastamalan koulutuskuntayhtymässä (SASKY) järjestetään ilmailutekniikan lupakirjakoulutusta tasoille B1 sekä A1 ja A2.

Sastamalan koulutuskuntayhtymän oppilaitoksissa annetaan koulutusta useilla sellaisilla aloilla, joiden koulutusta ei missään muualla Suomessa ole tarjolla. Näitä valtakunnallisesti ainutlaatuisia aloja ovat aseseppäntyö, kitaranrakennus, harmonikanrakennus ja mallinrakennus. Muita valtakunnankin tasolla harvinaisia aloja Saskyssä ovat mm. lavasterakentaminen, kultasepänto, lasiala ja muotoilu- ja mallintaminen. Saskyllä on järjestämislupa myös eläintenhoitajakoulutukseen. Tuotantoeläinkoulutusta tukevat opetusmaatilien kotieläintuotanto sekä alpakat. Pieneläinkoulutus on valtakunnallisesti merkittävää ja sidosryhmätyö on aktiivista. Tästä esimerkkinä on projektoiratoiminta. Koulutuskuntayhtymällä on yhteistyösopimus Niinisalon sotakoiraosaston, Poliisikoiralaitoksen ja Tullin koirakoulun kanssa.

3. Toimintaympäristön muutokset

3.1 Valtakunnalliset muutokset

3.1.1 Lainsäädännölliset ja rakenteelliset muutokset

Ammatilliseen koulutukseen kohdistetaan tulevina vuosina useita mittavia kehittämis- ja uudistamistoimenpiteitä, joita on linjattu valtioneuvoston hyväksymässä valtakunnallisessa koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelmassa 2011-2016 sekä hallituksen päätöksessä rakenepoliittisen ohjelman toimeenpanosta.

Ammatillisen koulutuksen järjestäjien palveluverkkoa kehitetään siten, että koulutuksen järjestäjien lukumäärä laskee merkittävästi, tosin toimipisteitä voi olla jatkossakin enemmän kuin järjestäjiä. Koulutuksen järjestämisluvut uusitaan vuoteen 2017 mennessä. Toisen asteen koulutuksen järjestäjäverkon rakenteellisilla uudistuksilla (ml. lukiokoulutus) ja rahoitusjärjestelmän uudistuksilla tavoitellaan lähes 316 miljoonan euron säästöjä. Rahoitusuudistus tulee voimaan vuonna 2015 ja sitä sovelletaan vuodesta 2017.

Ammatillisen perus- ja lisäkoulutuksen rahoitusjärjestelmää uudistetaan siten, että rahoitus perustuu jatkossa ensisijaisesti suorituksiin ja tuloksiin (tutkintoihin ja tutkinnon osiin), ei opiskeluaikaan. Tarkoituksena on ohjata koulutuksen järjestäjiä toiminnan vaikuttavuuden, laadun ja tehokkuuden parantamiseen. Lisäksi opiskelijasta maksettava valtionosuus rajataan enintään kolmeen vuoteen. Työelämän kehittämis- ja palvelutehtävän valtion rahoitus lakkautetaan vuodesta 2015 lähtien. Lisäksi lakkautetaan valtion rahoitus ammatillisen lisäkoulutuksen tutkintoon tai sen osaa johtamattomaan koulutukseen sekä luovutaan erikoisoppilaitosten rahoituksesta nykyisessä muodossaan. Muutosten seurauksena jatkossa on kiinnitettävä entistä enemmän huomiota mm. nopeaan läpäisyyn ja alhaiseen keskeyttämisasteeseen, jotka vaikuttavat suorituksiin perustuvan rahoituksen määrään.

Ammatillisen koulutuksen tutkintojärjestelmää kehitetään vastaamaan nykyistä paremmin muuttuvia työelämän tarpeita, mahdollistamaan nykyistä paremmin yksilöllisten opinto- ja tutkintopolkujen toteuttaminen, mahdollistamaan laajempi valinnaisuus ja aiempaa paremmin jo hankitun osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen. Ammatilliset tutkinnot määritellään osaamisperusteisesti. Muutoksella parannetaan tutkintojärjestelmän reagoitokykyä nopeasti muuttuviin osaamistarpeisiin. Tämä yhdessä rahoituspuoleisten muutosten kanssa edellyttää koulutuksen järjestäjiltä koulutustuotteiden ja koulutusmenetelmien kehittämistä vastaamaan yhä paremmin työelämän tarpeita sekä tutkintotarjonnan määrän ja profiloitumisen alueellista tar-

kastelua. Muutokset edellyttävät koulutuksen järjestäjiltä panostamista myös opettajakunnan osaamisen kehittämiseen.

Lukuvuoden 2014-2015 alusta tulee voimaan uusi oppilas- ja opiskelijahuoltolaki. Uudistuksen tarkoituksena on siirtää opiskelijahuoltotyön painopistettä ennaltaehkäisevään työhön ja tuoda psykologi- ja kuraattoripalvelut toiselle asteelle. Lakiuudistus edellyttää koulutuksen järjestäjiltä opetussuunnitelmien muutoksia ja monialaista yhteistyötä kuntien ja sosiaali- ja terveystoimen kanssa, jotta opiskelijoille voidaan turvata lain edellyttämä opetussuunnitelman mukainen opiskeluhuolto, psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä koulu- ja opiskelijaterveydenhuoltopalvelut.

Opetus- ja kulttuuriministeriön laatustrategian mukaan jokaisella ammatillisen koulutuksen järjestäjällä tulee olla vuoteen 2015 mennessä toimiva laadunhallintaa ja laadun jatkuvaa parantamista tukeva järjestelmä. Järjestelmä itsearvioidaan vuonna 2015 ja arvioinnin tulokset vaikuttavat vuonna 2017 uudistettaviin koulutuksen järjestämislupeihin.

Muita muutoksia ovat mm. valmentavan ja valmistavan koulutusta uudistukset sekä eurooppalaisen osaamispistejärjestelmän käyttöönotto vuonna 2015.

Samanaikaisesti uudistusten kanssa ammatillisen koulutuksen järjestäjiltä edellytetään nuorisotakuun toteuttamista. Nuorisotakuuseen sisältyvän koulutustakuun mukaan jokaiselle peruskoulun päättäneelle taataan opiskelupaikka lukiossa, ammatillisessa koulutuksessa, työpajalla, oppisopimuskoulutuksessa, kuntoutuksessa tms. tavalla. Tavoitteena on, että vuosikymmenen loppuun mennessä 90 %:lla on perusasteen jälkeinen tutkinto suoritettuna.

Kiristyvä talous, tutkintorakenteen uudistus ja nuorisotakuun toteuttamisen yhdessä, yhä heterogeenisemmän opiskelija-aineksen kanssa, asettavat koulutuksen järjestäjät haasteelliseen tilanteeseen. Läpäisyyn tehostamiseksi tarvitaan yhä enemmän opiskelijoiden yksilöllisistä tarpeista lähtevää koulutusta ja ohjausta ja mahdollisuutta rakentaa joustavia yksilöllisiä opintopolkuja. Jo hankitun osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen merkitys korostuu. Koulutuksen järjestäjiltä vaaditaan entistä tehokkaampaa ennakointia, enemmän yhteistyötä työelämän kanssa ja nopeampaa reagoitua osaamistarpeiden muuttumiseen. Opintojen joustavoittaminen ja ketteryyden vastata nopeasti muuttuviin osaamistarpeisiin edellyttävät koulutuksen toteuttamisen toimintajärjestelmien uudistamista.

Uudistusten mukanaan tuomiin haasteisiin voidaan vastata uudistusten ja uusien toimintatapojen lisäksi myös koulutuksen järjestäjien välisellä yhteistyöllä. Pirkanmaalla on jo hyviä esimerkkejä mm. yhteisistä oppimisympäristöistä ja työnjaosta/erikoistumisesta. Yhteistyötä voidaan tiivistää jatkossakin mm. tilojen yhteiskäytöllä, yhteistyöllä osaamisen kehittämisessä, kehittämissuunnitelmissa ja ennakoinnissa.

3.1.2. Työelämän muutos ja tulevaisuuden ammattiosaamistarpeet

Globalisaatio on yksi merkittävä 2000-luvun megatrendi. Sen ennakoidaan voimistuvan entisestään lisäten tavaroiden, pääoman, työvoiman ja ideoiden vapaata liikkuvuutta. Se merkitsee poliittisten ja hallinnollisten rajojen madaltumista sekä alueellisten yhteisöjen avautumista uudentaloudelle taloudelliselle kilpailulle. Globalisaatio vaikuttaa mm. osaamistarpeisiin, kuntatalouden kestävyteen, työpaikkojen sijoittumiseen ja monikulttuurisuuteen. Maailmantaloudessa tapahtuvat muutokset heijastuvat yhä nopeammin kuntatalouteen, millä on suorat vaikutukset palveluiden järjestämiseen myös alueilla.

Nopeat muutokset, epävarmuuden ja ennakoimattomuuden lisääntyminen ovat globalisaation eräitä vaikutuksia. Alueetasolla globalisaatiossa menestyminen edellyttää joustavuutta ja nopeaa uudistumiskykyä. Parhaillaan meillä olevan toimialarakenteen muutoksen myötä esimerkiksi perinteisen teollisuuden työpaikkojen osuuden arvioidaan edelleen pienenevän ja teollisuus kytkeytyy tiiviimmäksi osaksi palvelukokonaisuutta. Teollisuuden kehityksessä ja jopa kehityssuunnassa voi tosin olla alueellisia poikkeamia, jos toimintaympäristö on poikkeamalle suotuisa. Pirkanmaalla rakennemuutos ja uudistumistarve koskee teollisuuden ja ICT-alojen lisäksi kaikkia toimialoja. Kaikkiaan toimialojen ja samalla myös osaamisen elinkaari lyhenee ja samaan aikaan ennakoivan muunto- ja aikuiskoulutuksen ja yksilötasolla elinikäisen oppimisen merkitys kasvaa.

Uusi teknologia muuttaa työnteon ja kaupankäynnin muotoja. Liikkuva- ja etätyö mahdollistaa ajasta- ja paikasta yhä riippumattomamman työn ja muun elämän yhteensovittamisen aivan uudella tavalla. Osallistumisen näkökulmasta teknologinen kehitys luo edellytykset esimerkiksi laajenevalle virtuaalivaikuttamiselle. Teknologinen kehitys yhdessä globalisaation kanssa muuttaa yritysten toimintaympäristöä, toimintaedellytyksiä ja kilpailuasetelmia. Teknologisen muutoksen nopeutuessa uudistumiskyvyn merkitys yritysten kilpailukykyyn kannalta kasvaa, sillä kilpailuedun saavuttaminen edellyttää usein uuden teknologian kehittämistä tai luovaa soveltamista. Yritysten uudistumiskykyä ja innovatiivisuutta voidaan tukea vahvistamalla yritysten, koulutus- ja tutkimuslaitosten sekä julkisten toimijoiden muodostamia osaamisverkostoja ja innovaatioympäristöjä.

Monet nykyisistä ammateista ja ammattialoista ovat olemassa myös tulevaisuudessa, mutta jokainen ammatti muotoutuu uudelleen, häviää tai muuttuu kokonaan joksikin muuksi. Teknologian nopea kehitys edesauttaa tätä muutosta. Kymmenen vuotta sitten ei vielä kukaan työkennellyt blogin kirjoittajana tai älypuhelinapplikaatioiden parissa.

On kuitenkin tietoja ja taitoja, joita tarvitaan tulevaisuudessa monilla aloilla. Näitä ovat vuorovaikutus- ja viestintätaidot, verkosto-osaaminen, laaja-alaisuus ja kokonaisuuksien ymmärtäminen, kielitaito, uuden oppiminen, 3d-osaaminen ja osaamisen päivittäminen, asiakasosaaminen, oma-aloitteisuus, ympäristöosaaminen ja ongelmanratkaisutaidot (Ammattialojen tulevaisuuden näkymät, Pirkanmaan ennakkointipalvelu, 2013).

Työjärjestelmä on tällä hetkellä lähes yhtä suuressa muutoksessa kuin teollisen vallankumouksen aikana. Työ ja toimeentulo pilkkoutuvat yhä pienempiin palasiin, teknologia ja digitalisoituminen ohjaavat ja rytmittävät yhä enemmän työntekeä ja vaativat nopeaa reagoitua ja varuillaan oloa. Työtä tehdään yhä enemmän digitaalisissa verkoissa. Esimiestyö hajaantuu verkostoihin ja työntekijän rooli työn organisoinnissa korostuu. Työtä tehdään yhä enemmän organisaatorajat ylittävissä verkostoissa ja yhteisöissä. Perinteisten työyhteisöjen katoamisen vaarana saattaa kuitenkin olla työn tekeminen yksin, kun kollektiiviset tukirakenteet puuttuvat. Rutiinomaiset työtehtävät vähenevät, kun automaatio, robotiikka ja virtuaaliteollisuus korvaat ihmistyötä. Työn kohteena säilyy kuitenkin ihmisen tukeminen ja elinolosuhteiden turvaaminen, ongelmanratkaisu, katastrofien torjunta, jälkikorjaus, uhkien havainnointi, ennakkointi, hyvän elämän rakentaminen. (Anu Järvensivu, Työterveyslaitos).

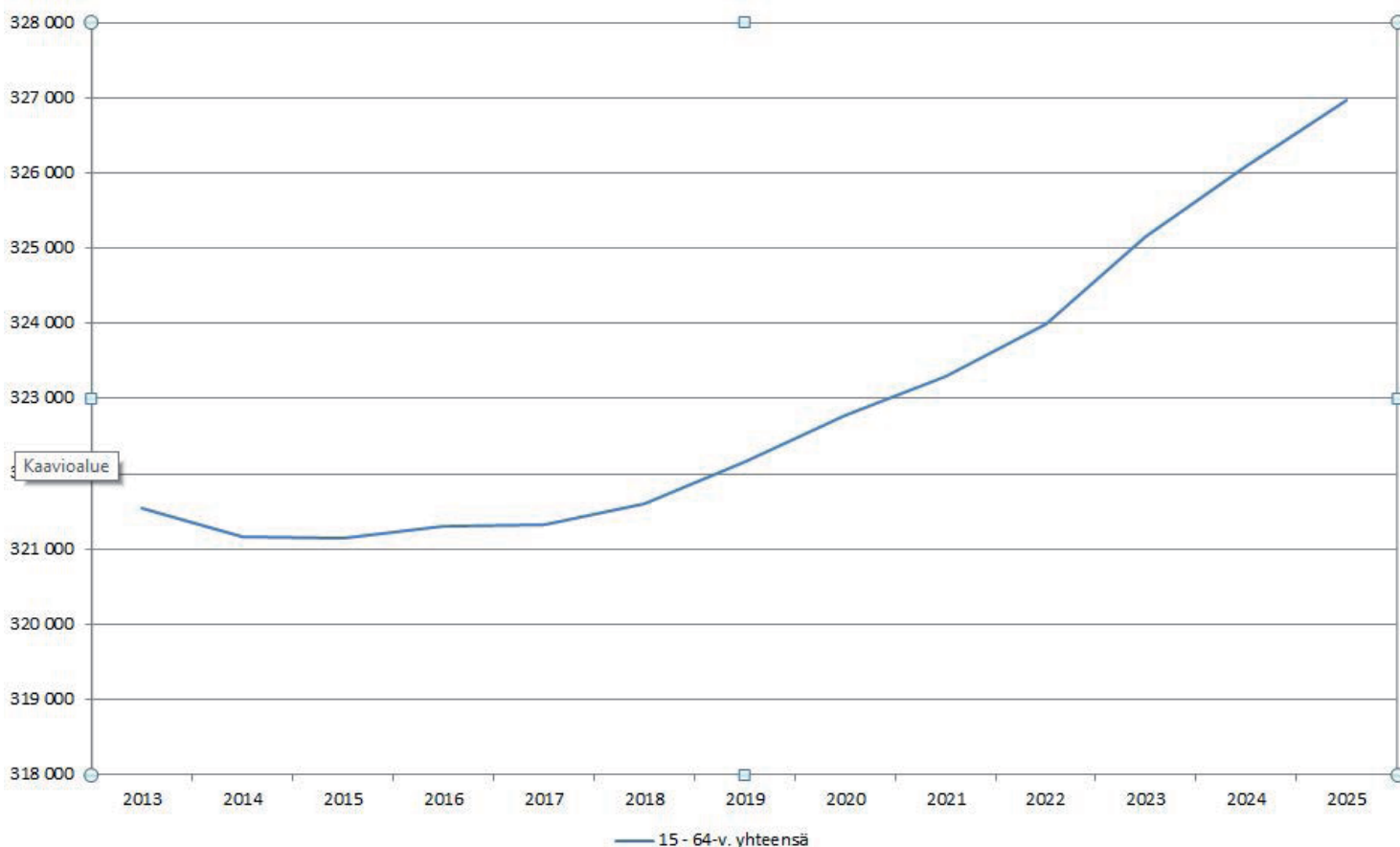
Erilaisten työsuhteiden ja työroolien määrä lisääntyy. Ihmisillä on sekä työuran aikana että yhtäaikaaisesti useita työsuhteita ja työnteon muotoja (esim. yrittäjyys) ja työtehtävissä voidaan olla useissa eri rooleissa yhtä aikaa. (Anu Järvensivu, Työterveyslaitos).

3.2. Alueelliset muutokset

3.2.1 Pirkanmaan väestö- ja työpaikkakehitys

Pirkanmaa on yksi niistä harvoista maakuntia Suomessa, joissa voidaan perustellusti asettaa tulevaisuuden selviä kasvutavoitteita. Väestösuunnitteen mukaan Pirkanmaalla asuu 615 000 ihmistä vuonna 2040. Tämä tarkoittaa liki 120 000 uutta asukasta, vuotuinen väestönkasvun ollessa noin 0,8 %. Myös työikäisten määrä on maakunnassa kasvussa. Väestön kasvusta johtuvien investointitarpeiden arvioidaan olevan noin 100 miljardia euroa. Voimakkainta kasvu on Tampereella ja sen kehyskunnissa. Etelä- ja Lounais-Pirkanmaan väestön uskotaan kasvavan maltillisesti vuoteen 2040 mennessä. Läntisen ja pohjoisen Pirkanmaan väestön kehitys uhkaa jatkaa negatiivista kehitystään.

Työkäinen väestö Pirkanmaalla

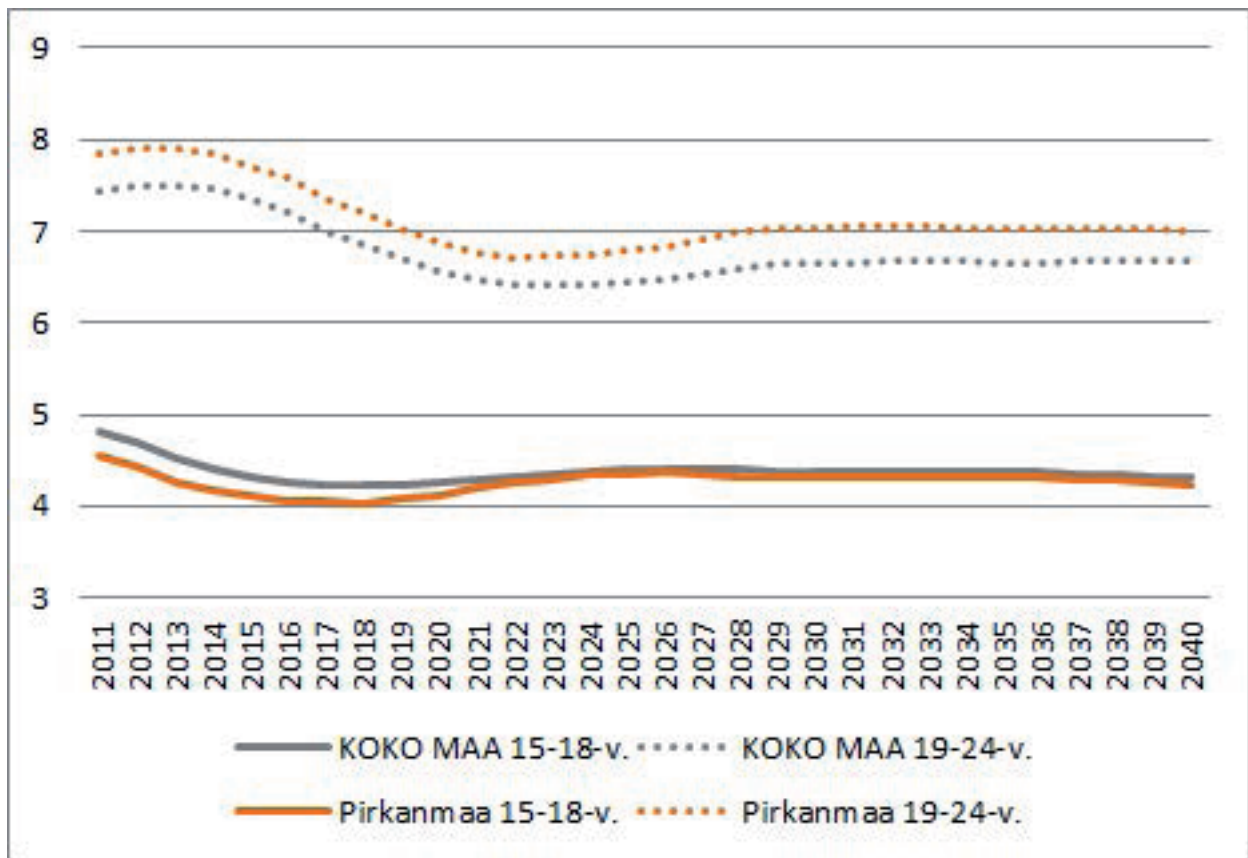

Lähde: Tilastokeskus, väestörakennetilasto ja väestöennuste 2012.

Työpaikkoja ennustetaan Pirkanmaalla olevan vuonna 2040 yhteensä noin 275 000, mikä tarkoittaa vajaan kolmanneksen kasvua nykyisestä määrästä (vuonna 2011 210 826 työpaikkaa). Työpaikat kasautuvat pääosin Tampereelle ja sen kehyskuntiin. Näiden jälkeen merkittävin työpaikkakeskittymä on edelleen Etelä-Pirkanmaa. Tutkimus- ja kehitystyössä arvioidaan olevan 12 000 työpaikkaa nykyistä enemmän.

Nuorisoikäluokat ovat lähivuosina hieman pienentymässä niin Pirkanmaalla kuin maassa yleisesti. Tilastokeskuksen trendiennusteen mukaan Pirkanmaalla toiselle asteelle suuntaavien 15-18-vuotiaiden ikäluokka alkaa kuitenkin jälleen kasvaa ennen vuosikymmenen vaihdetta, 19-24-vuotiaiden ikäluokka heti sen jälkeen. Pirkanmaalla nuorten ikäluokkakehitys on muuta maata myönteisempää.

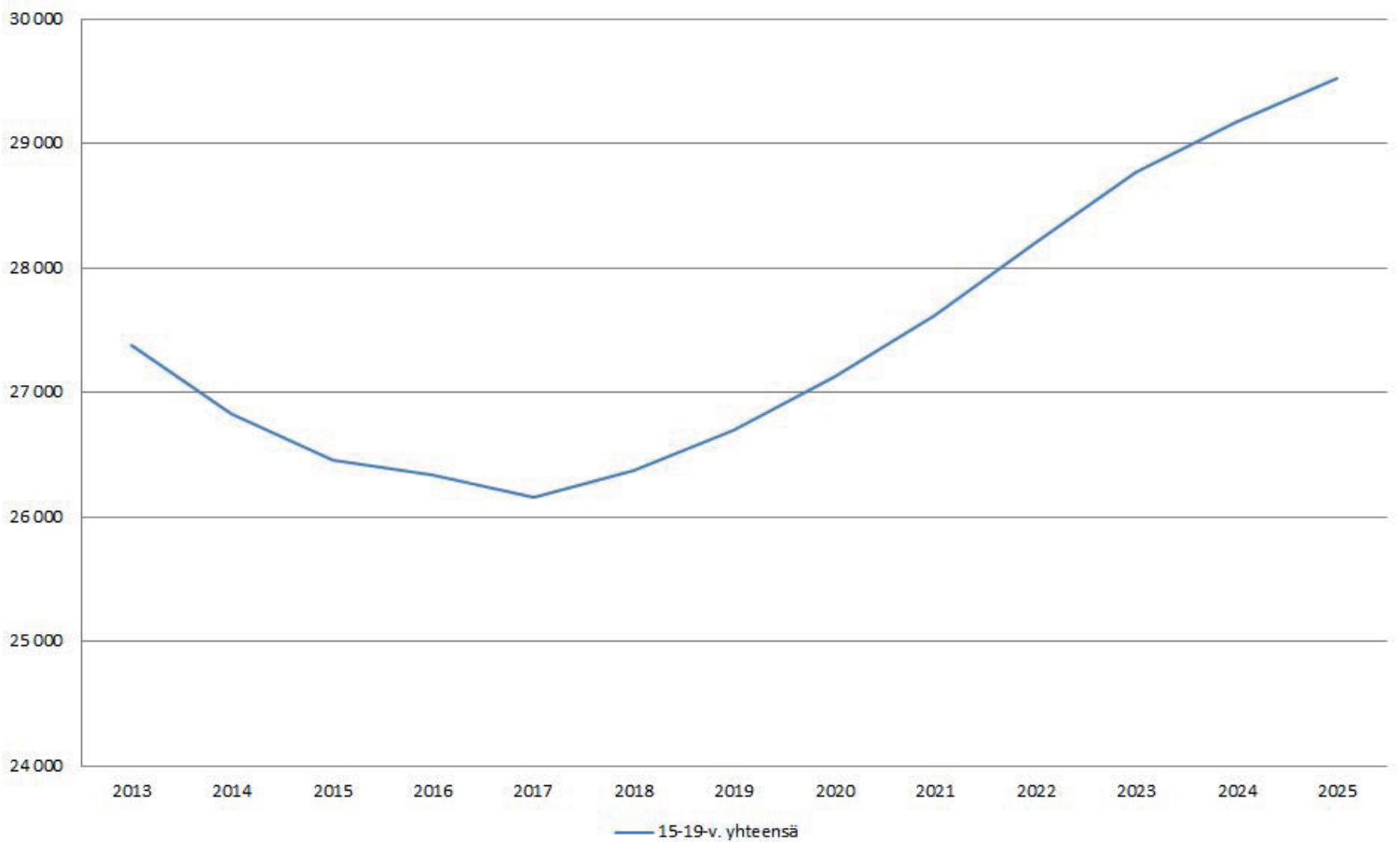
Nuorten ikäluokkien (15-18-v. ja 19-24-v.) osuus väestöstä

Lähde: Tilastokeskus, väestöennuste 2012.

Koulutuksen järjestämisessä ja opiskelijapaikkamäärien kohdentamisessa tulee huomioida, että nuorten ikäluokkien osuus on muuta maata selvästi korkeampi ja alueen väestö- ja työpaikkakehitys on kasvava. Toisen asteen ammatillisen koulutuksen opiskelijapaikkamäärässä on merkittävä kasvupaine sekä nyt että tulevaisuudessa. Tietyillä aloilla esim. kone- ja metalliteollisuudessa on piilevää työvoimapulaa, joka koulutuksen järjestäjien tulee huomioida opiskelupaikkojen kohdentamisessa

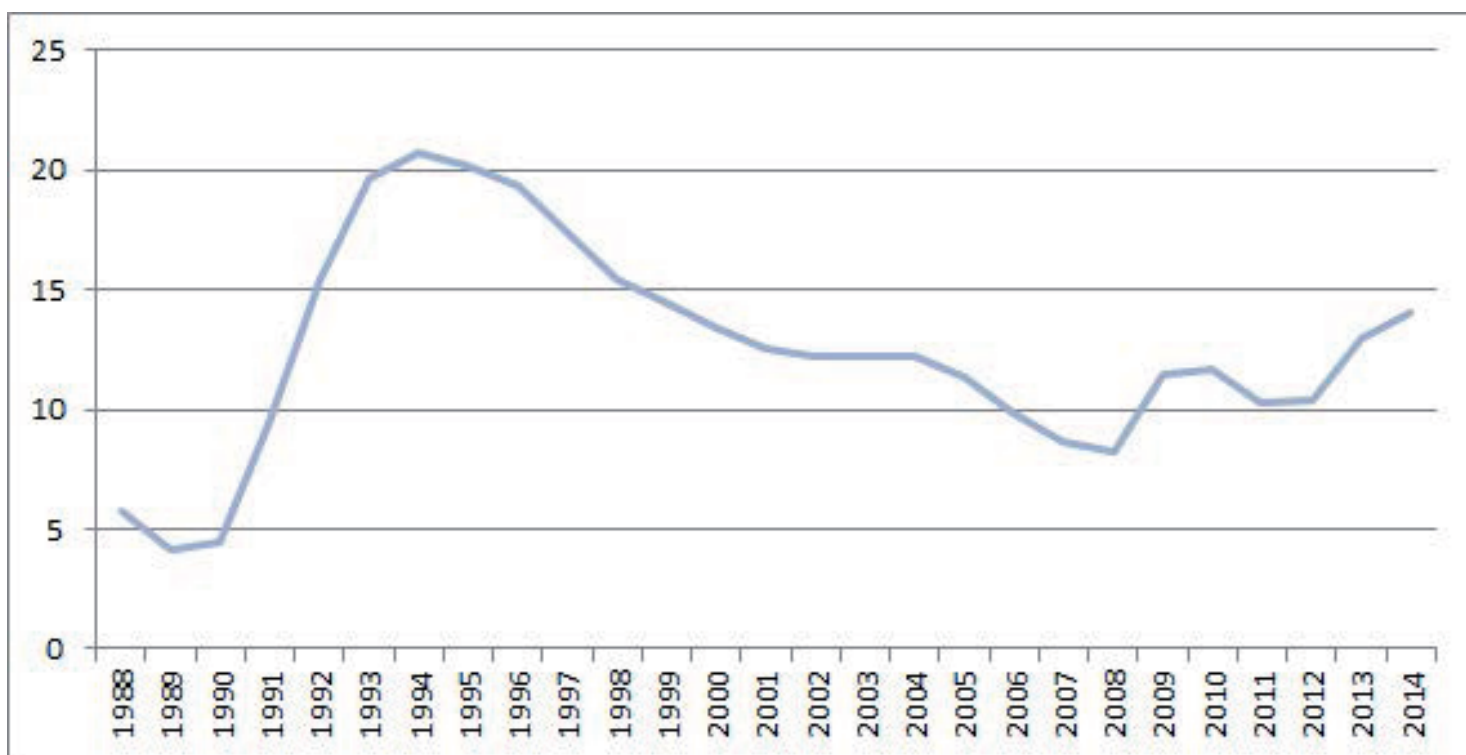
15-19-vuotias väestö Pirkanmaalla

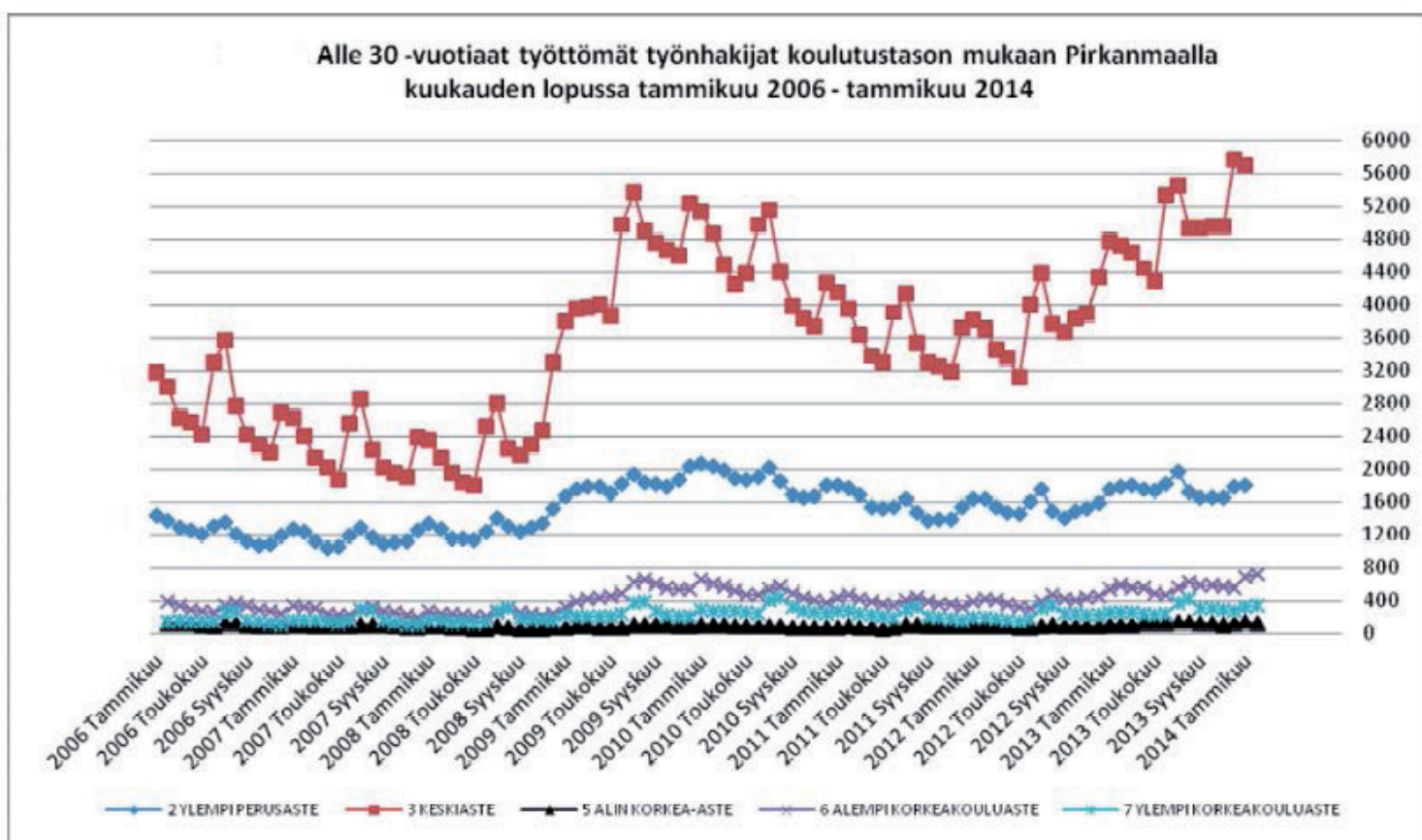
Lähde: Tilastokeskus, väestörakennetilasto ja väestöennuste 2012.

Tasapainoisen työllisyyskehityksen saavuttaminen mm. teollisen tuotannon ja hyvinvointipalvelujen osalta on suuri ajankohdainen haaste. Akuutin työttömyysaasteen ohella tulevaisuuden suuri maakunnallinen haaste on myös työvoiman mittava eläköityminen. Pirkanmaalla työelämästä eläkkeelle siirtyvien määrän arvioidaan nousevan reilusti yli 100 000 työntekijään vuosien 2007-2025 välillä. Pitkällä aikavälillä maakunta tarvitsee edelleen sekä maan sisäistä että kansainvälistä muutto-liikettä turvaamaan osaavan työvoiman saatavuuden, mutta erityisesti riittävää ja oikein kohdistettua ammatillista koulutus-tarjontaa.

Työttömyysaste / %

Lähde: Pitkän aikavälin sarjat. Pirkanmaan ELY-keskus/Juha O. Salminen.

Lähde: Pirkanmaan ELY-keskuksen työllisyyskatsaus joulukuu 2013.

Pirkanmaan menestys on tähän mennessä perustunut laadukkaaseen koulutukseen avulla rakennettuun vahvaan osaamiseen. Maakunnan ajankohtaisena tavoitteena on edelleen osaamisen tason laaja-alainen nostaminen. Keskeistä roolia osaamisen tason nostamisessa näyttää ennakkoluulottomasti kehittyvä ammatillinen koulutus. Tavoitteena on myös, että jatkossa koko ikäluokka saa peruskoulun jälkeisen koulutuksen sekä ammatillisesti eriytyneen koulutuksen. Toisen asteen koulutuksen antaminen koko ikäluokalle edellyttää, että koulutusjärjestelmä kykenee vastaamaan myös nykyisin koulutuksen ulkopuolelle jäävien tarpeisiin.

Pirkanmaan koulutustarjonta on nykyiselläänkin monipuolista, laadukasta ja vetovoimaista. Pirkanmaalla on tehty ja tehdään jatkuvasti määrätietoista uudistuksia koskien koulutuksen sisällöllisiä ja rakenteellisia puitteita. Pirkanmaan oppilaitosten työelämäyhteydet ovat jo nyt tiiviit. Oppimisympäristöjä on kehitetty vahvistamaan opiskelijoiden ammatillista osaamista. Yrittäjyyskasvatusta toteutetaan useissa oppilaitoksissa menestyksellisesti. Oppilaitosten vahvuus on niiden innovatiivisuus ja verkostoituminen. Oppilaitokset tukevat osaltaan koko maakunnan myös maaseudun elinvoimaisuuden kehittämistä. Pirkanmaan alueella annetaan koulutusta joillakin sellaisilla aloilla, joilla ei anneta koulutusta missään muualla Suomessa (esim. aseseppänäla, soitinrakennusala, lavasterakentaminen ja mallinrakennus) tai hyvin harvassa paikassa (kultaseppänäla, lasiala ja muotoilu- ja mallintaminen). Pirkanmaalla koulutuksen saavutettavuus ja saatavuus tulee turvata. Koulutuksen tulee osaltaan tukea työpaikkojen syntymistä ja säilymistä alueella. Rakennemuutoksen vuoksi erityistä huomiota tulee kiinnittää aikuiskoulutuksen laatuun ja määrään. Aikuisille tarvitaan muunto- lisä- ja täydennyskoulutuksia ammattialojen muuttuessa ja uusien alojen syntyessä.

3.2.2 Ammattialojen tulevaisuuden näkymät Pirkanmaalla

Pirkanmaan toimialarakenne on merkittävästi palveluvaltaistunut, mutta samaan aikaan Pirkanmaa on edelleen keskimääräistä teollistuneempi maakunta. Pirkanmaa on kuin Suomi pienoiskoossa ja heittää erityisen monipuolisuuden haasteen maakunnan koulutustarjonnalle. Pirkanmaan erityinen vahvuus on monipuolinen ja jatkuvasti kehittyvä toimialarakenne. Maakunnan tutkimus- ja innovaatiotoiminta luovat koko ajan hyviä edellytyksiä kehittää uusia työllistäviä tulevaisuuden aloja. Myös perinteiset vahvuusalat kehittyvät ja löytävät uusia innovaatioita erityisesti uudesta teknologiasta ja toimialojen rajapinnoilta. Menestyksellä uusiutuminen edellyttää kulttuurin, muotoilun ja luovien toimialojen kytkeytymistä perinteisiin osaamisalueisiin, teknologioihin ja älyratkaisuihin. Esimerkiksi liiketalouden, tekniikan ja luovien toimialojen yhteistyö on kansainvälisesti määritelty tuote- ja palvelutuotekehityksen innovaatiotekniikan avaimiksi. Näiden alojen oppilaitokset toimivat tiiviissä yhteistyössä. Palvelujen ja tuotteiden kytkökset ovat olennaisia, koska edessä on painopisteen siirto lopputuotteesta loppukäyttöön.

Supistuva ala	Suunnilleen samana pysyvä ala	Kasvava ala	Alan työllisten lukumäärä Pirkanmaalla
	Elintarvikeala		3 000
		Energia- ja ympäristöala	
		Hyvinvointiala (sote)	36 000
		Johto- ja asiantuntijatyö (tutkimus- ja kehitys, tekniset, konsultti-, henkilöstöpalvelut, mainonta, markkinointi, lainopilliset ja taloushallinnon palvelut)	85 000
	Kaupan ala		30 000
		Kemian ala	6 000
	Kone- ja metalliteollisuus		16 000
		Kuljetus ja logistiikka	11 000
	Luovat alat (esittävät taiteet, liikunta- ja elämyspalvelut, peliala, taide- ja antiikkikauppa, kustannustoiminta, musiikki, radio, elokuva, tv-toiminta)		
Maatalous			6 000
	Matkailu- ja ravitsemusala		7 000
Muut henkilökohtaiset palvelut (parturit, kampaajat, kosmetologit, korjauspalvelut, suutarit, kellosepät)			
Paperiteollisuus		Metsäteollisuus	7 000
		Opetus ja kasvatus	16 000
Pankki-, vakuutus- ja rahoitusala			2 700
		Rakennusala	17 000
ICT-laitetuotanto		ICT-palvelutuotanto	6 500

Lähde: Pirkanmaan ELY -keskus, Pirkanmaan ennakointipalvelu

Pirkanmaan ammatillisen koulutuksen koulutuspaikkojen suuntaamisessa ja kehittämisen painopisteissä tulee huomioida erityisesti työvoimaa kasvattavat alat ja suhtautua kriittisesti opiskelupaikkojen kohdentamiseen supistuville aloille. Kasvavia aloja ovat energia ja ympäristöala, hyvinvointiala, johto- ja asiantuntijatyö, kemian ala, kuljetus- ja logistiikka, metsäteollisuus, opetus ja kasvatusta, rakennusala ja ICT-palvelut.

Koulutuksen järjestäjien on kiinnitettävä lisäksi erityisestä huomiota kone- ja metallialan vetovoimaan, koska ala on Pirkanmaan elinkeinorakenteen yksi tukijalka.

Ammatillisen aikuiskoulutuksen resurssit tulee turvata kaikkien rahoitusmuotojen osalta. Aikuiskoulutuksen markkinaehtoistuksessa tulee huolehtia siitä että muunto- ja täydennyskoulutusta on riittävästi tarjolla myös julkisella rahoituksella.

Liitteenä 2 olevassa taulukossa on esitetty työvaiheinen arvio tulevaisuuden työllisten määrästä sekä VATT:n että Pirkanmaan liiton tutkimustyön pohjalta.

Pirkanmaan tulevaisuus on vahvassa kytköksessä kansainvälisiin markkinoihin ja maakunnan talous on kehittynyt tiiviiksi osaksi etenkin eurooppalaista talousaluetta. Pirkanmaa on maakunta, jossa sijaitsee lukuisia kansainvälisiä huippua edustavia vientiyrityksiä. Pirkanmaalaisen yritysten työvoima- ja osaamistarpeen täyttämällä on vahva kytkös myös Suomen kansalliseen menestykseen.

Suomen kasvavien veturimaakuntien, kuten Pirkanmaan tarpeet on huomioitava nykyistä paremmin myös koulutuksen määrällisessä mitoituksessa.

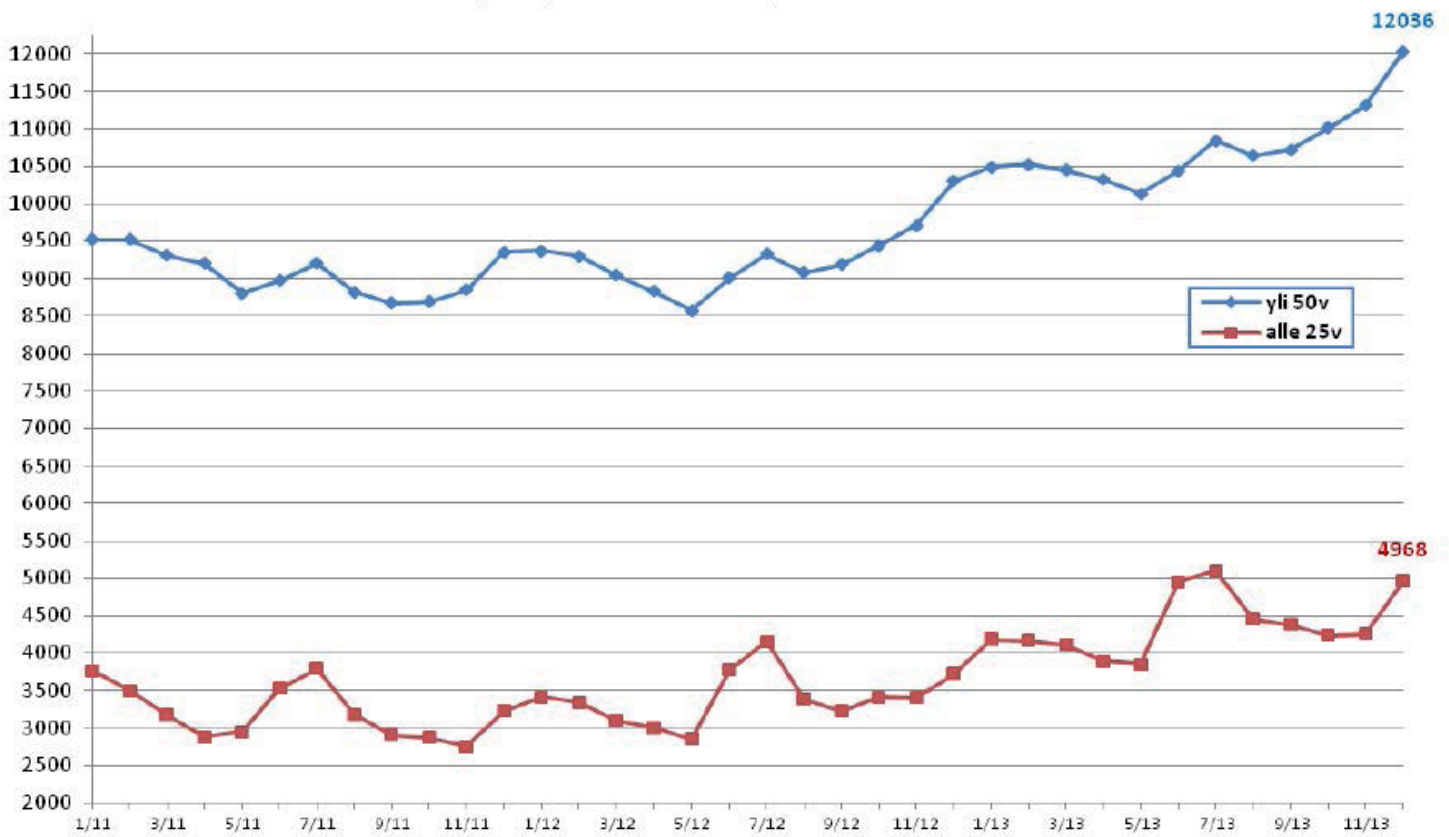
Käyttäjäturvallisuuden merkitys kasvaa jatkossa edelleen sekä palvelutuotannossa että liiketoiminnassa. Kestävä kehitys, ilmastonmuutos ja ilmasto-ohjelmat tuottavat uusia teollisuudenaloja ja liiketoimintaa. Kulttuuriosuamisen merkitys kuten esteettisyys ja muotoilulliset tekijät sekä elämyksellisyys korostuvat ja näitä kilpailuvaltteja halutaan Pirkanmaalla erityisesti vahvistaa. Pirkanmaan alueella Ikaalisissa toimii Suomen laajin käsi- ja taideteollisuusalan kouluttaja, Ikaalisten käsi- ja taideteollisuusoppilaitos. Henkilökohtaisten taitojen rooli osaamisen hyödyntämisessä on keskeinen. Haasteisiin tulee löytää uusia vastauksia myös koulutuksen ja tutkimuksen kehittämisen välinein. Pirkanmaalla ei tällä hetkellä ole muotoilualan korkea-asteen koulutusta.

Ihmisen yleissivistys on asia, josta on monia erilaisia näkemyksiä ja määritelmiä. Yhteiskunta on tänä päivänä monimuotoinen ja monikulttuurinen, joka tekee haastavaksi määrittää kaikille yhteisen kulttuurin perustiedot ja taidot. Tehtävän haasteellisuus ei poista keskinäisen ymmärryksen tärkeyttä. Koulutus on tärkeä osa myös jokaisen yleis-

tä sivistymistä ja ihmiseksi kasvamista. kansalaisuuden ja ihmistyden ymmärtämiselle oma merkityksensä on myös koulutusjärjestelmän rakenteella, jolla määritellään millainen koulutus kuuluu meille kaikille ja millainen vain osalle meistä. Koulutuksen myötä annettava kasvatusta kertoo myös millaiseksi kansalaiseksi halutaan opiskelijaa kasvattaa. Koulutusjärjestelmän rakenne kertoo sen missä määrin yhteiskunta on yhteinen. Kaikille yhteisellä sivistyksellä ja kansalaisuudella tuetaan sosiaalista eheyttä.

Ammatillinen työvoimakoulutus on merkittävä osa vuonna 2013 uudistettuja työ- ja elinkeinopalveluja. Koulutus voi olla ainut palvelu työ- ja elinkeinotoimiston asiakkaalle, mutta usein se voi olla myös osa pidempää asiakkaan palvelu- ja ohjausprosessia, jossa käytetään tukena erilaisia muita valmennuspalveluja, työ- tai koulutuskokeiluja tai vaikkapa ammatinvalinnanohjauksen palveluja.

Pirkanmaan yli 50- ja alle 25-vuotiaat työttömät vuodesta 2011 alkaen

Lähde: Pirkanmaan työ- ja elinkeinotoimiston tiedote 21.1.2014. Tilannekatsaus 31.12.2013.

Ammatillisen työvoimakoulutuksen tehtävänä on työelämän muutostilanteissa antaa ensisijaisesti yli 20-vuotiaille työttömille ja työttömyyden uhkaaville mahdollisuus joko ammattiin kouluttautumiseen tai muuhun oman osaamisen kehittämiseen jatko- tai täydennyskoulutuksella siten, että paluu, pysyminen tai pääsy työmarkkinoille on mahdollista. Samanaikaisesti työvoimakoulutuksen tehtävänä on elinkeinoelämän, yritysten ja muiden työnantajien, työvoima- ja rekrytointitarpeisiin vastaaminen mahdollisimman joustavasti ja tarkoituksenmukaisesti.

Työvoimakoulutuksen Pirkanmaalla aloitti vuonna 2013 yhteensä 4 139 opiskelijaa. Koulutuksen aloittaneista alle 30-vuotiaiden osuus oli 38 %. Erityisesti 30-39-vuotiaiden osuuden kasvu koulutuksen aloittaneissa on jatkunut yltäen 30 %:n osuuteen vuonna 2013. Työttömien osuus koulutuksen aloittaneista vuonna 2013 oli 65 %. Työmarkkinoiden ulkopuolella olevien osuus oli merkittävässä kasvussa (25 % vrt. vuonna 2012 osuus oli 12 %), kun taas lomautettujen (2 %) ja työssä olevien (6 %) määrässä ei ollut tapahtunut merkittäviä muutoksia.

Pitkäaikaistyöttömien eli henkilöiden, joilla oli yli 53 viikkoa työttömyyttä takana ennen koulutuksen alkua osuus nousi koulutuksen aloittaneista ollen nyt 11 % . Pirkanmaalla oltiin näin ollen selvästi koko Suomen (7 %) keskiarvon yläpuolella. Keskimäärin Pirkanmaalla ennen koulutuksen alkua opiskelijalla oli työttömyyttä takana 22 viikkoa, kun koko Suomessa vastaava luku oli 18 viikkoa. Koulutuksen aloittaneista ilman ammatillista koulutusta oli 23 %. Osuus oli hieman pienentynyt suhteessa edelliseen vuoteen ja osuus näyttää pidemmälläkin aikavälillä laskevalta.

Työttömien määrä on ollut selvässä kasvussa Pirkanmaalla. Vuoden 2013 lopussa työttömiä työnhakijoita oli Pirkanmaalla 35 546. Vuoteen 2012 verrattuna työttömien määrä nousi lähes 6 300:lla. Keskimäärin 2013 työttömiä oli 22 % enemmän kuin vuonna 2012. Samalla tasolla työttömyys on ollut viimeksi vuonna 1998. Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli vuonna 2013 keskimäärin 15 %, mikä on 2 % enemmän kuin koko maassa keskimäärin. Työllisyyskehityksen uskotaan jatkuvan heikkona myös vuonna 2014.

Myönteistä on, että avoimien työpaikkojen määrä oli vuonna 2013 hieman kasvussa. Joulukuussa 2013 Pirkanmaan TE-toimistossa avoimia työpaikkoja oli 1 772 kpl (3 % enemmän kuin edellisenä vuonna). Eniten avoimia työpaikkoja oli kaupallisessa työssä (559 kpl), palvelutyössä (329 kpl), terveydenhuolto, sosiaali-alan työssä (298 kpl) sekä teollisessa työssä (185 kpl). Ennusteiden mukaan jo tällä hetkellä joillakin aloilla nähtävissä oleva eläköitymisestä johtuva työvoimapula tulee Pirkanmaalla kasvamaan lähitulevaisuudessa ja laajentumaan useammille aloille. Työvoimapula voi muodostua ongelmaksi erityisesti sosiaali- ja terveydenhuoltoalalla, rakentamisessa, kau-

pan alalla sekä joillakin teollisuusaloilla. Erot Pirkanmaan sisällä voivat kuitenkin olla hyvinkin suuria ja esimerkiksi Tampereen seutukunnassa tilanteen uskotaan olevan parempi kuin muissa alueen seutukunnissa.

3.3 Pirkanmaan maakuntastrategia

Maakunnan elinvoima kumpuaa jatkossakin yhä enemmän uusista tavoista synnyttää tuloa, erilaisten teknologioiden yhdistämisestä, monitieteisistä ja kulttuurisista tavoista toimia ja kansainvälisesti houkuttelevista innovaatioympäristöistä. Pirkanmaan elinkei-norakennetta kehitetään idealla vahvoista valinnoista ja älykkästä erikoistumisesta.

Uuden maakuntastrategian mukaan vuonna 2040 Pirkanmaa on fiksi, sosiaalisesti eheä sekä rakenteiltaan ja toimintatavoiltaan kestävä. Strategialla tuetaan ”Vahvojen valintojen Pirkanmaata”, jonka päätöksenteossa painotetaan kehityksen kestävyyttä. Maakunta panostaa innovatiivisuuteen, kansainväliseen vetovoimaan ja verkostoyhteistyöhön yli rajojen. Ihmiset, tavarat, kulttuurit ja innovaatiot kohtaavat juuri täällä Pirkanmaalla.

Välkky Pirkanmaa luo työtä, osaamista ja toimeentuloa. Talouden ja työllisyyden painopiste siirtyy tiedon yhdistelyn ja jalostamisen kautta uudeksi liiketoiminnaksi ja uudeksi työksi. Toiminta- ja ajattelumallien rohkea haastaminen ja elinikäinen oppiminen ovat edellytyksiä menestykselle tulevaisuudessa. Panostukset tulee suunnata koulutukseen ja kaikkien pirkanmaalaisten osaamistason nostamiseen sekä uuden ja vanhan liiketoiminnan yhteistyöhön.

Koulutusrakenteet ja -mallit vastaavat tehokkaasti tulevaisuuden osaamishaasteisiin ja työelämän tarpeisiin.

Ehyt Pirkanmaa nostaa ihmisen kehittämistyön perustaksi, tavoitteeksi ja syyksi. Yksilön, perheiden ja yhteisöjen hyvinvointi koituu suoraan maakunnan parhaaksi. Panostukset hyvinvointiin ovat tuottava investointi. Paikallislähtöinen kehittäminen ja omaan lähiympäristöön vaikuttaminen on tärkeää niin kaupungeissa kuin maaseudulla. Koulutusta ei tule keskittää ainoastaan isoihin kasvukeskuksiin, vaan säilyttää vetovoimaista koulutusta myös maakunnan pienemmissä kunnissa. Työelämän laatu, työllisyyden hyvä taso ja työmarkkinoiden toimivuus tulee olla keskeisiä kehittämisen kohteita.

Kestävä Pirkanmaa mahdollistaa ympäristöehtoisen kehityksen. Vähähiilisyteen ja biotalouteen liittyviä liiketoiminta- ja innovaatiomahdollisuuksia on hyödynnettävä niin teknologioissa, palveluissa, lopputuotteissa kuin toimintamalleissakin.

Saavutettavan Pirkanmaan kivijalka on kokonaisvaltainen ja erilaisten toimijoiden tarpeita palveleva maankäyttö sekä sujuva liikkuminen.

4. Kehittämiskohteet

Visio: Pirkanmaalla toisen asteen koulutus on vetovoimaista, räätälöityä, vaikuttavaa ja laadukasta. Maakunnan oppimisympäristöt ovat edistyksellisiä ja niissä hyödynnetään uusinta teknologiaa. Ammatillisen koulutuksen tarjontaa on lisätty ja se vastaa osuvasti koulutus- ja työvoimatarpeisiin. Koulutuksen maakunnalliset ennakointikäytännöt ovat kansallista kärkeä ja koulutusta koskevat keskeiset indikaattorit ovat yhtenäisiä. Koulutuksen kehittäminen toteutuu maakunnallisella mallilla. Yhteinen maakunnallinen tahtotila on vahva ja sen välittäminen valtakunnalliselle tasolle toimii luontevasti.

4.1. Oppimisympäristöt

Oppimisympäristöillä tarkoitetaan kaikkia niitä ympäristöjä, missä ammatillista koulutus-ta järjestetään niin työelämässä, oppilaitoksissa kuin muualla, esimerkiksi verkossa. Pirkanmaan oppimisympäristöjen tulee tulevaisuudessa erottua edukseen rohkeina edelläkävijöinä, uusien ratkaisujen kokeilijoina ja uuden teknologian hyödyntäjinä.

Oppimisympäristöjen kehittämisessä peruslähtökohdat Pirkanmaalla ovat:

- tuki oppimisprosessille
- työelämälähtöisyys
- turvallisuus
- edelläkävijyys.

Oppimisympäristöjen kehittämisessä tavoitteena on ajanmukaisuus ja koulutuksen vetovoimaisuuden ylläpitäminen ja lisääminen. Oppimisympäristöjä kehitetään osana koulutuksen järjestäjien aluekehitystehtävää valmistamalla työmarkkinoille yhä osaavampia työntekijöitä sekä mahdollistamalla yhä tiiviimmän ja kehityshakuisemman yhteistyön koulutuksen järjestäjän ja työ- ja elinkeinoelämän välillä.

Oppimisympäristöjen kehittämisessä tavoitteena on ajanmukaisuus ja koulutuksen vetovoimaisuuden lisääminen. Sitä pitää tehdä tiiviissä yhteistyössä työ- ja elinkeinoelämän kanssa. Tavoitteena on maakunnan kilpailukyvyyn pitkäjänteinen vahvistaminen. Uudenlaiset oppimisympäristöt vauhdittavat innovaatioiden syntyä ja käyttöönottoa op-pilaitoksissa ja yrityksissä.

Oppimisympäristöjen kehittämisessä uuden teknologian pitää tukea uusien oppimisen ja opettamisen tapojen kehittämistä ja parantaa niin opiskelijoiden kuin opetushenkilöstön motivaatiota ja tiivistää suhteita työ- ja elinkeinoelämään.

Opetussuunnitelmia ja tutkinnon perusteita päivitetään riittävän tiheästi yhteistyössä työelämän kanssa vastaamaan työelämän tarpeita. Opetussuunnitelmissa huomioidaan

alueen elinkeinoelämästä nousevat paikalliset tarpeet ja painotukset.

Konstruktivistinen näkemys painottaa myös virtuaalisten oppimisympäristöjen keskeisyyttä oppimisprosessin tukena. Esimerkiksi simulaattoriopetuksen (virtuaalisen oppimisympäristön) etuna on se, että oppija voi tehdä virheitä ilman pelkoa vakavista seurauksista, mikä rohkaisee kokeilemaan myös ennakkoluulottomia ratkaisuja ja täten vahvistaa omakohtaiseen tekemiseen perustuvaa oppimisprosessia.

Simulaatiomalleihin perustuvan simuloinnin käyttö virtuaalisissa oppimisympäristöissä tarjoaa erinomaiset mahdollisuudet ongelmalähtöiselle opiskelulle. Erityyppiset simulaatio-oppimisympäristöt mukaan lukien oppimispelit ja simulaattorit tekevät mahdolliseksi oppia jo koulussa kokeuksellisesti tekemällä taitoja joita aiemmin voitiin oppia vain käytännön työssä. On kuitenkin huomattava, että simulaatiot eivät kaikessa vastaa aitoja oppimisympäristöjä. Niillä voidaan silti tukea käytännön taitojen oppimista.

Pilvipalvelupohjaiset teknologiat mahdollistavat monipuolisten virtuaalisten oppimisympäristöjen rakentamisen. Opiskelun elämyksellisyys esimerkiksi pelillisyyden näkökulmasta ja vuorovaikutteisuus on tavoiteltavaa. Esimerkiksi simulointimallien käyttö virtuaalisen oppimisympäristön ytimenä tarjoaa erinomaiset mahdollisuudet ongelmalähtöiselle opiskelulle.

Pirkanmaan toisen asteen tieto- ja viestintätekniikan (TVT) opetuskäytön suunnitelman mukaisesti vahvistetaan koulutuksen järjestäjien sähköistä toimintakulttuuria siten, että:

- TVT:n opetuskäyttö on osa opetussuunnitelmatyötä
- sosiaalisen median opetuskäyttö on ohjeistettua
- hankintapolitiikalla tuetaan opiskelijoiden tasa-arvoisia mahdollisuuksia TVT:n käyttöön
- opettajien TVT-osaamista vahvistetaan mm. täydennyskoulutuksen avulla.

Tavoitteena on paitsi ammattiosaamisen myös elämäntaitojen vahvistaminen digitaalisten laitteiden avulla. Teknologia ei kuitenkaan ole itsetarkoitus. Teknologia tukee oppimista ja kasvua painopisteenään yhteisöllisyys. Hyvässä oppimisympäristössä yhdistyvät tieto, asiantuntemus ja sisällöt sekä oppimisyhteistyö, vuoropuhelu ja opetukselliset rakenteet fyysisine ja virtuaalisine tiloineen. Johtajuudella ja oppimateriaaleilla on keskeinen merkitys oppimisympäristön mahdollistamisessa.

Työssäoppiminen on ammatilliseen koulutukseen kiinteästi kuuluva opintojen osa ja koulutuksen järjestämismuoto. Osa tutkinnon tavoitteista opitaan työpaikalla. Se on aidossa työympäristössä tapahtuvaa tavoitteellista, ohjattua

ja arvioitua opiskelua. Työssäoppimisen aidoin oppimisympäristö on työpaikka.

Oppimisympäristöjen työelämävastaavuutta kehitetään aktiivisella yritysyhteistyöllä myös siten, että tuotanto- ja yritystoimintaa tuodaan osaksi oppilaitoksen toimintoja. Opetushenkilöstön työelämäosaamista kehitetään työkierrolla, jossa niin opettajat kuin työelämän asiantuntijat vuorottelevat oppilaitoksissa ja työpaikoilla.

Yrittäjyyttä ja yrittäjämäistä lähestymistapaa tukevia oppimisympäristöjä kehitetään muun muassa osuuskuntien ja Nuori yrittäjyys (NY) -toiminnan ja YES-kummikeskustoiminnan avulla. Osuuskunta antaa opiskelijoille mahdollisuuden toimia yrittäjinä esimerkiksi opintojensa ohella. Osuuskunnan kautta opiskelija voi hoitaa, esimerkiksi laskutukseen liittyvät käytännöt. NY-toiminnan avulla opiskelijat haastetaan kokeilemaan omia yrittäjäominaisuuksiaan, oppimaan toinen toisiltaan ja luottamaan verkostojen voimaan.

Valtion rahoitusjärjestelmä ei mahdollista oppimisympäristöjen kehittämistoimintaan käytettävän kovin suurta osaa oppilaitoksen perusrahoituksesta. Tästä johtuen kehittämistoimintaa toteutetaan pääasiassa ulkopuolista rahoitusta saavien projektien kautta ja yhteistyössä muun muassa työ- ja elinkeinoelämän, muiden toisen asteen oppilaitosten sekä ammattikorkeakoulujen ja tiedekorkeakoulujen kanssa. Keskeisiä ovat erityisesti Euroopan unionin rakennerahastohankkeet.

Keskeiset kehittämistoimenpiteet:

- innovatiivisten oppimisympäristöjen kehittäminen (esimerkiksi 3D-tulostus)
- edelläkävijyys uusien toimintamallien ja tekniikoiden hyödyntämisessä
- oppimisympäristöjen kehittäminen aidossa työelämässä ja yhteistyössä työ- ja elinkeinoelämän kanssa
- älykkäiden verkko-oppimisympäristöjen käyttöönotto ja kehittäminen
- yrittäjyyden edellytysten edistäminen

4.2. Opiskelijoiden oppiminen

4.2.1 Opintojen joustavoittaminen

Ammatillisen koulutuksen tavoitteena on kasvattaa opiskelijoista aktiivisia yhteiskunnan kansalaisia. Osallistavilla koulutuksilla ja kaikkien osaamisen käyttöön tuovilla opetusmenetelmillä tuetaan yksilöllisesti aktiivisen ja oma-aloitteisen oppijan taitoisuuden karttumista. Opiskelijoita valmennetaan oma-aloitteisuuteen jo opintien alkuvaiheista asti. Osa opiskelijoista tarvitsee kuitenkin määrätietoisesti toteutettuja tukitoimenpiteitä saavuttaakseen henkilökohtaiset oppimistavoitteensa.

Rahoitusperusteiden muutos yhdessä tutkinnon uudistamisen kanssa edellyttää koulutuksen järjestäjiltä toimintajärjestelmää, joka mahdollistaa opintojen yksilöllisyyden ja joustavuuden. Opiskelijoille mahdollistetaan tutkinnon suorittaminen esim. nopeiden, hitaiden tai työvaltaisten opintopolkujen kautta. Joustavia yksilöllisiä opintopolkuja ja laajennettua työssäoppimista on kehitetty ja pilotoitu useissa projekteissa. Tavoitteena on jalkauttaa parhaat mallit ja toimintatavat vakiintuneiksi toiminnoiksi. Opintojen joustavuudella tehostetaan läpäisyä, tutkintojen suorittamista määräajassa, työllistymistä ja jatko-opintoihin sijoittumista sekä vastataan entistä tehokkaammin työelämän osaamistarpeisiin ja pidennetään työuria. Opintojen joustavoittaminen ja läpäisyn tehostaminen edellyttää osaamisen tekemistä näkyväksi esim. lisäämällä osaamisen tunnistamista ja tunnustamista. Lisäksi tulisi edistää aikuiskoulutuksessa kehitettyjen henkilökohtaistamisen hyvien käytänteiden ottamista käyttöön myös nuorisoasteen koulutuksessa.

Opiskelun ja työn yhdistämistä tuetaan uusilla koulutuksen järjestämisen tavoilla. Näitä ovat mm. oppisopimuskoulutus 2+1-malleineen ja erilaiset laajennetun työssäoppimisen toteutustavat. Myös opiskelun ja työn vuorottelun mahdollistavia toimintatapoja ja elinikäistä ohjausta kehitetään.

4.2.2 Tekemällä oppiminen

Kokemuksellinen ja tekemällä oppiminen on ollut yksi viime vuosikymmenten kasvatustieteen keskeisiä suuntauksia. Uuden oppiminen tapahtuu tehokkaimmin käytännön kokemuksen kautta, koska vasta käytäntö osoittaa asian oikeellisuuden ja toimivuuden. Ongelmanratkaisu on keskeinen osa ns. konstruktivistista oppimiskäsitystä, jonka perustana on se, että uuden asian oppimisen tulee alkaa loogis-kognitiivisesta ristiriidasta, joka puolestaan synnyttää motiivin oppimiseen.

Oppimisen ja opetuksen nykyistä työvaltaisempi toteuttaminen on tavoitteena sekä yleisenä koulutuksen kehittämisen suuntana että tietyille ryhmälle erityisopiskelijoita. Useissa pirkanmaalaisissa ammatillisissa oppilaitoksissa on sovellettu erityisopiskelijoiden kohdalla työvaltaista op-

pimista, kuten työpajatoimintaa, jossa opiskelija osallistuu oppilaitoksessa lähinnä vain työnopetukseen.

Tekemällä oppiminen tai kokemusperäinen oppiminen on tarkoituksenmukainen tapa oppia kun hankitaan käytännön taitoja (mm. Dewey 1938, Kolb 1984, Schank et al. 1999).

Oppimista erityisesti ammatillisessa koulutuksessa tulee muuttaa työvaltaisemmaksi sekä lisätä tutkivaa oppimista, kun tavoitteena on käytännön ammattitaidon oppiminen. Tässä suhteessa koulutusalojen välillä on eroja, usein työvaltaisuus opetuksessa on jo nyt tosiasia. Työvaltainen tapa oppiminen palvelee myös elinkeinoelämäyhteistyötä. On lukuisia hyviä esimerkkejä elinkeinoelämän ja ammatillisten oppilaitosten yhteistyöstä varsinaisten työssäoppimisjaksojen lisäksi, joissa opiskelijat ovat menestyksellisesti oppineet työtaitoja aidon kaltaisissa oppimisympäristöissä. Tämä on luonut mahdollisuuksia osaamisen kehittämiseen, jolloin myös opiskelijoiden oppimismotivaatio on parantunut.

4.2.3 Kansainvälisyyden ja liikkuvuuden kehittäminen

Pirkanmaan maakuntastrategian tavoitteena on, että pirkanmaalaisten osaamisen taso on kansallista kärkeä ja tarjolla oleva koulutus kansainvälisesti haluttua sekä vetovoimaista. Kansainvälisten investointien, tutkijoiden, opiskelijoiden ja työntekijöiden lukumäärä maakunnassa on kasvanut. Pirkanmaa valmistautuu yhteistyötä tiivistämällä ottamaan yhä suuremman osuuden kansainvälisen koulutusviennin järjestämistä vastuusta. Pirkanmaan teollisesta tuotannosta merkittävä osa menee vientiin ja eri yritysten toimintatavoissa kansainvälinen liikkuvuus näyttelee yhä merkittävämpää roolia. Alueella sijaitsee myös kansainvälisiä yrityksiä, joiden työkielenä on jo nyt englanti. Työelämän globalisoituessa myös kansainvälisyyteen ja monikulttuurisuuteen liittyvien yleisten taitojen merkitys kasvaa.

Kansainvälisen koulutusliiketoiminnan kehittäminen edellyttää Pirkanmaan ammatillisen koulutuksen järjestäjien tiivistä, strategialähtöistä, suunnitelmallista ja selkeästi organisoitua yhteistyötä. Perustana tulee olla koulutuksenjärjestäjien vahva kansainvälisyys koko organisaation tasolla, mikä edellyttää opiskelijoiden ja opettajien kansainvälisiä liikkuvuuksia, kotikansainvälisyyden kehittämistä ja yleisesti KV-perusvalmiuksien vahvistamista. Lisäksi koulutusvienti edellyttää yhteistyötä maakunnan muiden KV-toimijoiden (korkeakoulut, Tredea jne.) kanssa sekä eri hankkeissa (mm. Learning bridge ja Liike) rakennettujen yhteistyöverkoston ja toimintamallien hyödyntämistä. Kansainvälinen koulutusliiketoiminta on osa koulutuksen järjestäjien toimintaa. Tämän tukemiseksi kartoitetaan kansainvälisestä koulutusviennistä kiinnostuneet toimijat sekä määritellään ja tuoteistetaan karkiosaaminen ja koulutuspalvelut, joilla on potentiaalia koulutusviennissä sekä

valitaan keskeiset kohdemaat. Pirkanmaalle laaditaan yhteinen koulutusvientistrategia.

Kansainvälisyys on osa koulutuksenjärjestäjien strategiaa ja perustoimintaa.

Kaikille opiskelijoille ja opettajille mahdollistetaan KV-perusvalmiudet. Opiskelijoille luodaan mahdollisuus suorittaa opintoja vieraskielisillä verkkokursseilla yhdessä ulkomaalaisten opiskelijoiden kanssa. Kehitetään ja yhtenäistetään työssäoppimiskäytäntöjä niin opiskelijoiden, opettajien kuin työnantajienkin näkökulmasta. Opiskelijoille järjestetään kansainvälisesti painottuneita opintojaksoja, joihin sisältyy työssäoppimista ja/tai opiskelua ulkomailla.

Keskeiset kehittämistoimenpiteet:

- henkilökohtaisten opintopolkujen mallintaminen
- ympärivuotisen opiskelun mahdollisuuksien kehittäminen
- KV-koulutusliiketoiminnan kasvattaminen
- opettajien ja opiskelijoiden KV-liikkuvuuden lisääminen
- alueellinen yhteinen tahtotila koulutusliiketoiminnasta

Tieto- ja viestintäteknikan kehittyessä myös tiedonhankinta- ja -hallintataitojen, mediakasvatuksen ja tiedon kriittisen arvioinnin merkitys korostuu. Opiskelu ja opetusmenetelmien lisäksi myös opiskelumateriaalit sähköistyvät (e-kirjat, lehtiarkistot, SFS-standardit ym. digitaaliset materiaalit) <http://toki.verkkokirjasto.fi/web/arena>. Tiedon hallinta ja tuottaminen ovat keskeisiä taitoja, joissa opiskelija tarvitsee ohjausta. Opettajuus suuntautuu yhä enemmän kohti oppimisen suunnittelua ja ohjaamista tiedon jakamisen sijaan. Opiskelijan ja opettajan vuorovaikutus on erittäin tärkeää myös opiskelijan sisäisen motivaation löytymisessä ja opiskelijoiden välisen vuorovaikutuksen kehittämisessä.

Keskeiset kehittämistoimenpiteet:

- avoimen ammattiopiston ja ohjauksen kehittäminen
- opiskelijahyvinvoinnin edistäminen koko oppilaitosyhteisön yhteistyönä
- työvaltaisten opetusmenetelmien ja oppimisympäristöjen kehittäminen
- opetushenkilöstön osaamisen kehittäminen (uudistuvat tutkinnon perusteet, osaamisperustaisuus, osaaminen tunnistaminen ja tunnustaminen, TVT, KV-valmiudet)
- koulutuksen järjestämisen rakenteiden kehittäminen tukemaan joustavien opintopolkujen toteuttamista
- laaja maakunnallinen yhteistyö kehittämistoimissa

4.3 Opetushenkilöstön osaamisen kehittäminen

Tulevaisuudessa opettajan ohjaava ja valmentava rooli korostuu tiedon jakamisen sijaan. Se tarkoittaa mm. opiskelijoiden yksilöllisempää ohjausta opinnoissa etenemisessä, erilaisten oppimistyylien huomioimista, elämänhallintataitojen ja elinikäisen oppimisen valmiuksien ohjaamista, osaamisen tunnistamista ja tunnustamista (osaamisperustaisuus) ja tiedonhallinnan taitoja. Uudenlainen opettajuus edellyttää koulutuksen järjestäjiltä systemaattista henkilöstön osaamisen kehittämistä. Opettajilta se edellyttää ammatillista verkostoitumista, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa. Opettaja ei pärjää enää yksin. Oman osaamisen jakaminen vahvistaa yhteyksiä myös työelämään.

Tieto- ja viestintäteknologian merkityksen kasvu oppimisympäristöissä ja opetuksessa tarkoittaa, että jokaisella opettajalla pitää olla riittävät perustaidot ja osalla enemmänkin, mm. opetuksen tasa-arvoisuuden toteuttamiseksi. Tieto- ja viestintäteknikan kehittyessä korostuvat myös opettajien tiedonhankinnan, tiedonhallinnan ja lähdekriittikin taidot.

4.4 Syrjäytymisen ehkäiseminen

Keskeinen tavoite syrjäytymisen ehkäisyssä on koulutuksen nivelvaiheiden onnistunut toteuttaminen ja opintojen keskeyttämisten vähentäminen. Perusopetuksessa nuorille on tarjolla jatkuvaa ohjausta, samoin toisella asteella. Perusopetuksen ja ammatillisen koulutuksen ohjausta toteuttavien tahojen saumaton yhteistyö on tärkeää. Lisäksi tarvitaan muun muassa työpajojen puitteissa järjestettävää ohjausta niille nuorille, joiden kohdalla nivelvaihe on syystä tai toisesta epäonnistunut tai viivästynyt. Myös nivelvaiheen ammatillisesta koulutuksesta eteenpäin tulee olla toimiva.

Osana syrjäytymistä ehkäiseviä toimia koulutuksen järjestäjät tarjoavat nuorille mahdollisuuden suorittaa aiemmin kesken jäänyt koulutus loppuun. Ohjausta lisätään opintojen keskeyttämisilanteissa tai keskeyttämishetken ilmetessä tavoitteena, että nuori kiinnittyy johonkin, olkoon se työelämä, oma oppilaitos, toinen oppilaitos tai työpaja.

Nuoret tarvitsevat monipuolista ohjausta elämänhallintaan liittyvissä asioissa sekä usein motivointia koulutuskokeilun tai työkokeilun suorittamiseen. Jatkuva yhteydenpito on edellytys nuoren onnistuneelle polutukselle elämässä eteenpäin.

Pirkanmaalla toimii alueellinen ammatillisen erityisopetuksen koordinaatiokeskus (PAEK; www.ammattipolku.fi). Koordinaatiokeskus tekee ennakointityötä, kokoaa informaatiota koulutustarjonnasta ja tiedottaa palveluista. Koulutuksen järjestäjien tiivis yhteistyö ja verkostoituminen edistävät koulutuksen tasa-arvon ja joustavien koulutuspolkujen laadukasta toteuttamista Pirkanmaalla.

Tavoitteena on, että PAEK-verkoston toimintatapoja laajennetaan siten, että syrjäytymistä ehkäisevät toimet suunnitellaan ja koordinoidaan koulutuksen järjestäjien yhteisessä verkostossa, millä tarjotaan nuorille koko maakunnan kattava fokus vaihtoehtoisista etenemispoluista. Välttämättömät ohjaus- ja muut peruspalvelut järjestetään niin lähellä nuoria kuin mahdollista, kun taas erikoistuneita palveluita järjestetään yhteisen suunnittelun pohjalta resursseja keskittäen.

Keskeiset kehittämistoimenpiteet:

- ohjauksen vahvistaminen perusopetuksen ja toisen asteen sekä toisen asteen ja työelämän tai korkeakoulutuksen nivelvaiheissa
- poikkihallinnollisen yhteistyön vahvistaminen työhallinnon ja muiden työmarkkinatoimijoiden kanssa
- keskeyttämistä ennaltaehkäisevät toimet

4.5. Koulutuksen järjestämistä tukeva yhteistyö

Opetushallinto ohjaa koulutuksen järjestäjiä kehittämään palveluverkkoa siten, että koulutuksen järjestäjien lukumäärä laskee ja koulutuksen järjestäjät tehostavat keskinäistä yhteistyötään. Pirkanmaalla jo käytössä olevista yhteistyömuodoista mainittakoon mm. yhteistyö oppisopimuskoulutuksen järjestämisessä ja ammatillisen erityisopetuksen koordinaatiokeskus, yhteistyö aikuiskoulutuksen markkinoinnissa ja lukuisissa kehittämissuunnitelmissa. Lisäksi Tampereen kaupungin pormestari on asettanut työryhmän tarkastelemaan aikuiskoulutuksen uudistamistarpeita Tampereen seudulla.

Yhteistyömuodot pyritään laajentamaan kolmikantaisiksi siten, että edustettuina ovat koulutuksen järjestäjät, työelämä ja viranomaiset. Esimerkkejä koulutuksen järjestäjän ja työelämän välisestä yhteistyöstä ja vuoropuhelusta voivat olla yrityskummitoiminta ja mentorointitoiminta. Pienten yritysten palvelemiseen kehitetään yhteistyössä niiden tarpeita vastaavat toimintamallit työelämän kehittämis- ja palvelutehtävän verkostoja ja hyviä käytänteitä hyödyntäen.

Pirkanmaalla on yhteinen ennakoinnin toimintamalli, joka mahdollistaa keskeisten osapuolten ajantasaisen keskustelun ja tietojen vaihdon mm. tilanteissa, joissa yhteistyöstä on saatavissa konkreettisia käytännön hyötyjä. Mallissa on huomioitu toisen asteen ammatillisen koulutuksen erityistarpeet, mutta myös yhteistyötarpeet suhteessa alueella tarjottavaan muuhun koulutukseen.

Pirkanmaalla alueellinen yleinen ja osaamistarpeiden ennakointi toteutetaan myös jatkossa verkostoyhteistyönä. Nopeasti muuttuvassa maailmassa ennakointi on entistä tärkeämpää mutta samalla myös vaikeampaa, eikä yhdenkään tahon osaaminen ja resurssit riitä siihen yksin. Siksi tarvitaan yhteistä tietopohjaa tulevien kehityskulkujen tarjoamista mahdollisuuksista sekä yhteisiä prosesseja näiden hahmottamiseksi. Pilkahdus on parhaillaan toteutettavaa Pirkanmaalaista verkostomaista ennakointia ja ennakoijien yhteistyötä. Pilkahdus-toimintaa koordinoi Pirkanmaan liitto, mutta varsinaista tulevaisuutta luotaavaa aineistoa synnyttää laaja maakuntalaisten joukko. Mukana ovat mm. Tampereen kaupunki, Pirkanmaan ELY-keskus, Pirkanmaan ammatilliset kouluttajat, Tampereen teknillinen yliopisto, Tampereen ammattikorkeakoulu ja Tampereen kauppakamari. Pilkahdus-portaali tarjoaa kotipesän aineistoille ja vuorovaikutukselle, joilla edistetään aktiivista tulevaisuuden tekemistä Pirkanmaan maakunnassa.

Ennakointiin ja koulutuksen järjestämiseen liittyvää yhteistyötä tulee kuitenkin tiivistää ja kehittää mm. erikseen määriteltävällä yhteistyömallilla, joka kokoaa yhteen alueen koulutuksen järjestäjät säännöllisesti. Lisäksi sovitaan koulutuksen järjestäjien yhteisen kehittämistyön toteutuksesta, jolla suunnitellaan ja koordinoidaan maakunnallis-

ta koulutuksen kehittämishankkeisiin liittyvää toimintaa. Lisäksi esimerkiksi Pirkanmaan liiton toimesta, kutsutaan tarvittaessa eri aihepiireittäin koolle verkostoja, joille ei ole sopivaa vastuutahoa tai menettelyä olemassa. Verkostossa voi olla edustettuna sekä koulutuksen järjestäjien johtoa että käytännön kehittämistoiminnassa työskenteleviä. Verkosto organisoituu kulloinkin käsiteltäviä erillisiä koulutuksen aihepiirejä varten.

Pirkanmaalla toisen asteen koulutusta tarkastellaan yhä enemmän kokonaisuutena sisältäen sekä ammatillisen että lukiokoulutuksen. Opiskelijoiden valinnan vapautta rajoittavaa jäykkää jakoa lukioihin ja ammatillisiin oppilaitoksiin puretaan. Ammatillisen perus- ja lisäkoulutuksen järjestäjäverkon ja lukiokoulutuksen järjestäjäverkon kehittämisen tavoitteena on vahvojen ammatillisen koulutuksen järjestäjien ja lukiokoulutuksen järjestäjien toimintaedellytysten, yhteistyön ja laadun parantaminen ja jatko-opintoihin sekä työelämän tarpeisiin vastaaminen alueellisen saavutettavuuden turvaamiseksi. Tämä edellyttää yhtenäisempää toisen asteen koulutusjärjestelmää ja tutkintojärjestelmää sekä tutkintovaatimusten uudelleen hahmottamista.

Yhteistyötä toisen asteen ja korkeakoulujen välillä kehitetään opiskeluaikojen lyhentämiseen tähtäävien toimintamallien rakentamiseksi (osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen). Eri osapuolia ml. eri koulutusasteet hyödyttäviä ja opetuksen käytännön järjestämiseen liittyviä muita yhteistyömahdollisuuksia ovat ainakin opetustilojen, oppimisympäristöjen, koneiden ja laitteiden yhteiskäyttö sekä yhteistyö opetushenkilöstön osaamisen kehittämisessä.

Keskeiset kehittämistoimenpiteet:

- elinkeinoelämän edellyttämän osaamisen ja koulutuksen saavutettavuuden varmistaminen
- toteutetaan alueellista koulutusyhteistyötä erikseen sovittavalla mallilla ja kehittäjien monimuotoisella verkostoyhteistyöllä
- organisoidaan koulutuksen kehittämistyö Pirkanmaalla erikseen sovittavalla tavalla
- toteutetaan maakunnallista ennakointityötä yhteistyössä työ- ja elinkeinoelämän kanssa
- selvitetään ammatillisen- ja lukiokoulutuksen, korkeakoulutuksen sekä vapaan sivistystyön tiiviimmän yhteisen toteutuksen mahdollisuuksia Pirkanmaalla
- selvitetään koulutuksen järjestämisen taloudellisia resursseja vastaavien rakenteellisten uudistusten mahdollisuudet siinä yhteydessä, kun valtakunnallista uudistusta toteutetaan
- lisätään yhteisesti järjestettäviä koulutuksia, koulutuskokeiluja, soveltavaa tutkimustoimintaa ja muita hankkeita

Lähteet

Dewey, J. 1938. Experience and Education. New York: Collier Books.

Kolb, D. 1984. Experiential Learning. Experience as The Source of Learning and Development. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall.

Pirkanmaan ELY-keskuksen työllisyyskatsaus joulukuu 2013.

Salminen V., Eronen A., Joutsensaari R., Mäkinen T., Volanen P.: Työvoimakoulutusraportti Pirkanmaa 2014. Seuranta- ja ennakoitietoa työvoimakoulutuksen suunnitteluun. Pirkanmaan ELY-keskuksen raportteja 27/2014.

Schank, R., Berman, T&Macpherson, K. 1999. Learning by Doing.

In: Instructional-Design Theories and Models. Volume II. A New Paradigm of In-structional Theory. 1999. (Ed: Reigeluth, C.) Pp. 161-182. Mahwah, New Jersey: Lawrence Erlbaum.

Yhteisiin pöytiin, Ammatillisen koulutuksen aluekehitysvaikutukset. Arviointiraportti. Anu Räisänen & Risto Hietala (toim.). Julkaisija: Koulutuksen arviointineuvosto, Jyväskylä 2007.

Linkkikokoelma

http://www.tem.fi/files/33077/tyoelaman_kehittmisstrategia_final.pdf

http://www.tem.fi/files/32749/Suomen_tyolama_tulevaisuudessa_5TAAJMM_120312.pdf

http://www.edev.fi/img/portal/19/Julkaistu_nro_27.pdf?cs=1205736828

<http://www.nuoriyrittäjyys.fi>

<http://tv.tampereenseutu.fi/ohjeetjaideat/raportitjatutkimukset/>

Liitteet

	Lähtötaso, alue-	VATT 5.9.14
	tilinpito	2030
	2011	
01 Maatalous ja metsästys	5 941	6 893
02_03 Metsätalous ja kalatalous	1 789	1 702
05_09 Kaivostoiminta ja louhinta	194	285
10_12 Elintarviketeollisuus ym.	2 918	3 444
13_15 Tekstiili-, vaatetus- ja nahkateollisuus	2 701	2 215
16 Puuteollisuus	1 790	2 371
17_18 Paperiteollisuus ja painaminen	5 085	5 614
19_22 Kemianteollisuus	5 784	5 926
23 Rakennusaineteollisuus	1 890	2 234
24_25 Metallien jalostus ja metallituotteiden valmistus (pl. koneet ja laitteet)	6 461	6 191
26_27 Sähkö- ja elektroniikkateollisuus	6 951	5 895
28 Muiden koneiden ja laitteiden valmistus	7 564	7 301
29_30 Kulkuneuvojen valmistus	1 132	1 239
31_33 Huonekalujen valmistus; Muu teollinen valmistus; Koneiden ja laitteiden korjaus, huolto ja ase	4 214	3 855
35_39 Energiahuolto; Vesi- ja jätehuolto	1 447	1 936
41_43 Rakentaminen	17 502	20 325
45_47 Tukku- ja vähittäiskauppa, moottoriajoneuvojen ja moottoripyörien korjaus	25 436	22 188
49_53 Kuljetus ja varastointi	11 296	12 334
55_56 Majoitus- ja ravitsemistoiminta	6 337	7 247
58_63 Kustannustoiminta; Audiovisuaalinen toiminta; Televiestintä; Tietojenkäsittelypalvelu	9 948	11 646
64_66 Rahoitus- ja vakuutustoiminta	2 657	2 349
681+68209+683 Muu kiinteistötoiminta	1 837	2 432
69_75 Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta	11 313	13 038
77_82 Hallinto- ja tukipalvelutoiminta	11 292	14 436
84 Julkinen hallinto ja sosiaalivakuutus	10 816	10 010
85 Koulutus	15 545	17 656
86_88 Terveys- ja sosiaalipalvelut	33 505	40 531
90_96 Taiteet, viihde ja virkistys; Muu palvelutoiminta	10 340	15 191
YHTEENSÄ	223 682	246 482

*Johdettu aluetilin-
pidosta 2011*

Liite 3. Pirkanmaan toisen asteen ammatillisen koulutuksen järjestäjien opiskeli-jamäärät 20.1.2014

	Humanistinen ja kasvatusala	Kulttuuriala	Yhteiskunnallisten aiheiden, liiketalouden ja hallinnon ala	Luonnontieteiden ala	Tekniikan ja liikenteen ala	Luonnonvara- ja ympäristöala	Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	Ohjaava ja valmistava koulutus	Ammatilliseen perustutkintoon valmistava ja kuntouttava opetus ja ohjaus	Muuta koulutusta, kotitalousopetus, työpaja-toiminta yms.	Maahanmuuttajien valmistava koulutus	Yhteensä
Ahlmanin ammattiopisto													
Nuorten koulutus						139		105		11			255
Aikuiskoulutus			62			106							168
Oppisopimuskoulutus													
Yhteensä	0	0	62	0	0	245	0	105	0	11	0	0	423
Aitoon koulutuskeskus													
Nuorten koulutus		9						49		23		11	92
Aikuiskoulutus													
Oppisopimuskoulutus													
Yhteensä	0	9	0	0	0	0	0	49	0	23	0	11	92
Sastamalan koulutuskuntayhtymä													
Nuorten koulutus		549	344	159	964	390	383	231	12				3 032
Aikuiskoulutus		35	94	1	111	21	28	18			11		319
Oppisopimuskoulutus	6	2	89	3	143	15	129	65					452
Yhteensä	6	586	527	163	1 218	426	540	314	12	0	0	11	3 803
Tampereen aikuiskoulutuskeskus													
Nuorten koulutus													
Aikuiskoulutus	26	110	1 104	85	1 852		332	429				132	4 070
Oppisopimuskoulutus													
Yhteensä	26	110	1 104	85	1 852	0	332	429	0	0	0	132	4 070
Tampereen konservatorio													
Nuorten koulutus		82											82
Aikuiskoulutus													
Oppisopimuskoulutus													
Yhteensä	0	82	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	82
Tampereen palvelualan ammattiopisto													
Nuorten koulutus								159				39	198
Aikuiskoulutus								42					42
Oppisopimuskoulutus													
Yhteensä	0	0	0	0	0	0	0	201	0	0	0	39	240
Tampereen seudun ammattiopisto													
Nuorten koulutus		206	750	126	3 309	193	1 204	756	80	53	120	58	6 855
Aikuiskoulutus	85		455		531	118	1 089	241		19			2 538
Oppisopimuskoulutus	68	85	760	19	733	50	310	234					2 259
Yhteensä	153	291	1 965	145	4 573	361	2 603	1 231	80	72	120	58	11 652
Valkeakosken ammatti- ja aikuisopisto													
Nuorten koulutus			172	64	478		157	88	12	9		19	999
Aikuiskoulutus	14	8	73		120		95	12					322
Oppisopimuskoulutus													
Yhteensä	14	8	245	64	598	0	252	100	12	9	0	19	1 321
KAIKKI YHTEENSÄ	199	1 086	3 903	457	8 241	1 032	3 727	2 429	104	115	120	270	21 683

Ahlmanin ammattiopisto

<http://www.ahlman.fi>

Ahlmanin koulu on perustettu 110 -vuotta sitten pirkanmaalaisten vähävaraisten tilallisten ja työväen lasten kouluttamiseksi maanviljelyksessä ja yleisissä kansalaistaidoissa.

Ahlmanin koulun Säätiö on yksityinen koulutuksen järjestäjä, jonka järjestämisluvassa on 285 vuosiopiskelijan kiintiö sekä ohjaavan ja valmistavan koulutuksen lupa. Ahlmanin ammattiopistossa opiskelee matkailu-, ravitsemis- ja talousalalla sekä luonnonvara- ja ympäristöalalla yhteensä n. 285 opiskelijaa. Ammatillisen lisäkoulutuksen valtionosuuskiintiö on 57 otv sekä työelämän kehittämis- ja palvelutehtävä. Vuonna 2013 lisäkoulutuksen opiskelijatyövuosia tuotettiin 93 otv. Tämän lisäksi yrityksille ja julkishallinnolle suunnatussa henkilöstökoulutuksessa opiskeli 1195 henkilöä ja omaehtoisessa lisäkoulutuksessa 160 henkilöä. Ahlman-instituutti toimii aikuiskoulutusyksikkönä sekä toteuttaa työelämän palvelu- ja kehittämistehtävää tarjoamalla palveluja mm. räätälöityjen koulutusten, hankkeiden ja projektien kautta.

Ahlmanin ammattiopisto toimii kaupungin ja maaseudun tuottajien ja kuluttajien vuorovaikutuksen edistäjänä. Tähän liittyen panostetaan erityisesti lähiruuan ja sen tuotannon kehittämiseen sekä kuluttajien ja tuottajien kohtaamisen edistämiseen sekä koulutuksen ja hanketoiminnan että käytännön toimien kautta. Ahlmanin erikoisuutena on maatila keskellä kaupunkia. Koulutuksen järjestäjän vahvin koulutusala on luonnonvara- ja ympäristöala.

Ahlmanilla toimii n. 50 eri lähituottajan tuotteita myyvä myymälä. Ahlmanin vahvuutena ja strategisena kehittämistavoitteena on maaseudun elinvoimaisuuden ja luonnon monimuotoisuuden säilyttäminen, vahva mikro-yrittäjyyden kehittäminen ja työhyvinvoinnin tukeminen.

Ahlmanin tilalla säilytetään ja jalostetaan elävää suomenkarjan geenipankkia ja tuotetaan maitoa n. 250 000 litraa vuodessa. Oman tilan meijerissä jalostetaan maitotalous-tuotteita ja juustoja sekä koulutetaan pienjuustoloiden henkilöstöä.

Aitoon koulutuskeskus

<http://www.aikk.fi>

Aitoon koulutuskeskus on yksityisen Aitoon Emäntäkoulu Oy:n ylläpitämä oppilaitos, jonka päätoimipaikka on Pälkäneellä. Oppilaitoksella on tilapäisiä valmentavan koulu-tuksen sivutoimipisteitä muualla Pirkanmaalla. Oppilaitoksella on Pälkäneellä asumis-palveluyksikkö.

Koulutuksen järjestäjän erityisenä koulutustehtävänä on huolehtia erityisopetuksen järjestämisestä sekä vammaisille annettavasta valmentavasta ja kuntouttavasta opetus-esta ja ohjauksesta. Aitoon koulutuskeskuksella on 90 järjestämisluvan mukaista koulutuspaikkaa.

Aitoon koulutuskeskus järjestää ammatillista erityisopetusta opiskelijoille, jotka vamman, sairauden, kehityksen viivästyksen tai muun syyn vuoksi tarvitsevat erityisiä opetusjärjestelyjä tai paljon oppimisen tukitoimenpiteitä. Erityistehtävänsä mukaisesti oppilaitoksen tulee tarjota koulutusmahdollisuuksia erityisesti vaikeimmin vammaisille opiskelijoille. Koulutuksen järjestäjän vahvin koulutusala on matkailu-, ravitsemis- ja talousala. Koulutusta järjestetään myös kulttuurialalla. Noin kolmasosa opiskelijoita opiskelee valmentavassa ja kuntouttavassa koulutuksessa.

Koulutuksen tasa-arvo edellyttää, että kaikille opiskelijoille pyritään takaamaan mahdollisuudet saavuttaa opetussuunnitelmien perusteissa asetetut tavoitteet niin laajasti kuin se opiskelijan yksilölliset edellytykset huomioiden on mahdollista.

On tärkeää, että Pirkanmaalla on tarjolla laadukkaita koulutusvaihtoehtoja opinnoissaan paljon tukea tarvitseville opiskelijoille. Aitoon koulutuskeskuksessa edesautetaan opiskelijoiden kasvua kohti itsenäistä, aktiivista elämää ja aikuisuutta. Aitoossa tuetaan sosiaalista ja yhteiskunnallista integraatiota sekä valtaistumista. Toiminta on kokonaisvaltaista - keskeisinä osa-alueina ovat opiskelu, asuminen, harrastukset ja kuntoutuksen tukeminen.

Sastamalan koulutuskuntayhtymä

<http://www.sasky.fi>

Sastamalan koulutuskuntayhtymä (SASKY) järjestää koulutusta Ylä-, Lounais- ja Luoteis-Pirkanmaalla sekä Kaakkois-Satakunnassa. Sastamalan koulutuskuntayhtymä aloitti toimintansa 1.1.2009. Aiemmin liittyneiden Mäntän seudun koulutuskeskuksen ja Huittisten ammatti- ja yrittäjäopiston lisäksi Länsi-Pirkanmaan koulutuskuntayhtymä liittyi osaksi Sastamalan koulutuskuntayhtymää vuoden 2014 alusta.

Kuntayhtymä ylläpitää Ammatti-instituutti lisakia (Hämeenkyrö, Parkano ja Osaran maaseutuopetusyksikkö), Huittisten ammatti- ja yrittäjäopistoa (Huittinen ja Kokemäki), Ikaalisten kauppaoppilaitosta, Ikaalisten käsi- ja taideteollisuusoppilaitosta, Karkun kotitalous- ja sosiaalialan oppilaitosta, Mäntän seudun koulutuskeskusta, Tyrvään käsi- ja taideteollisuusoppilaitosta, Vammalan ammattikoulua sekä aikuiskoulutusosastoa ja oppisopimustoimistoa. Yleissivistävää koulutusta Sastamalan koulutuskuntayhtymässä tarjoavat Pirkanmaan aikuislukio, Petäjä-opisto (kansalaisopisto) ja Ylä-Satakunnan musiikkiopisto.

Sastamalan koulutuskuntayhtymä on edelläkävijä uusien koulutusalojen ja -ohjelmien innovoinnissa. Viimeisinä koulutusala-avauksina ovat luonnonkuitukomposiitti- tuotantoprosessin sisällyttäminen kumi- ja muovialan koulutukseen sekä hyvinvointiteknologian koulutuskokeilu. Tavoitteena on, että koulutusjärjestelmä ja tutkintojen perusteet reagoivat nopeasti toimintaympäristö- ja osaamistarvemuutoksiin sekä teknologian kehittymiseen. Ennakointi ja tiivis yhteistyö alueen työelämän kanssa mahdollistavat aidosti työelämälähtöisen koulutustarjonnan. Koulutuksen järjestäjän volyymiltaan merkittävin koulutusala on tekniikan ja liikenteen ala. Myös kulttuurialalla, sosiaali- ja terveysalalla sekä yhteiskunnallisten aineiden, liiketalouden ja hallinnon alalla on runsaasti koulutustarjontaa.

Koulutuskuntayhtymän jäsenkunnat ovat:

Kunta	Omistusosuus %	Väkiluku 2012
Huittinen	3,96	10 618
Hämeenkyrö	7,38	10 500
Ikaalinen	16,42	7346
Juupajoki	1,05	2023
Keuruu	3,12	10 319
Kihniö	1,86	2147
Multia	0,44	1827
Mänttä-Vilppula	10,03	11 122
Nokia	1,67	32 354
Parkano	7,99	6918
Punkalaidun	1,75	3203
Ruovesi	1,38	4868
Sastamala	42,94	25 747
	100	

Ammatillisella nuorisoasteella opiskelijoita on yhteensä noin 3095. Ammatillisen lisäkoulutuksen opiskelijamäärä on noin 175 opiskelijatyövuotta, oppisopimuskoulutuksen ammatillisen peruskoulutuksen opiskelijamäärä on noin 250 opiskelijatyövuotta ja lisä-koulutuksen opiskelijamäärä on noin 320.

Sekä Sastamalan koulutuskuntayhtymä että entinen Länsi-Pirkanmaan koulutuskun-tayhtymä ovat olleet mukana Opetushallituksen läpäisyn tehostamisohjelmassa. Seu-ranta-aikana 2012-2013 SASKY:n keskeyttämisprosentti oli 6,1 % ja LPKKY:n 5,2 % ohjelmassa mukana olevien kaikkien koulutuksen järjestäjien keskeyttämisprosentin ollessa 8,1 %.

Ikaalisten käsi- ja taideteollisuusalan asema valtakunnallisena käsi- ja taideteollisuus-alan kouluttajana ja eräiden valtakunnallisestikin ainutlaatuisten ammattialojen erityisosaajana on merkittävä. Tällaista merkittävää osaamiskeskittymää tulisi pitää yllä sekä edelleen vahvistaa vetovoimaisena koulutuspaikkana. Koulutusalojen vetovoimaisuuteen vaikuttaa mielikuva ammatista ja työoloista, mihin koulutuksen järjestäjän on yksin vaikea vaikuttaa, alan imagon parantamiseen tarvittaisiin laajempaa yhteistyötä työelämän ja ammattiliittojen kanssa.

SASKY:n ja LPKKY:n fuusion myötä uudessa SASKY:ssä on meneillään mittava urakka käytäntöjen yhtenäistämässä ja toimintajärjestelmän rakentamisessa. Päällekkäistä työtä vähentämällä ja kohdentamalla resurssit tarkoituksenmukaisesti saadaan toimintaa tehostettua pitkällä aikavälillä.

Tampereen aikuiskoulutuskeskus

<http://www.takk.fi>

Tampereen Aikuiskoulutussäätiön ylläpitämä Tampereen Aikuiskoulutuskeskus (TAKK) on palveluorganisaatio, joka toiminta-ajatuksensa mukaan edistää kestävällä tavalla asiakkaidensa menestymistä koulutus- ja kehittämisspalveluilla Suomessa ja ulkomailla. TAKK:n asiakkaita ovat yritykset, yhteisöt ja opiskelijat. Perustehtävänä on toimia ammatillisen osaamisen kehittäjänä ja huolehtia, että elinkeinoelämällä on ammattitai-toista työvoimaa. Tampereen Aikuiskoulutussäätiö on perustettu vuonna 1962. Säätiö voi lisäksi, mikäli se katsotaan tarkoituksenmukaiseksi, ylläpitää muutakin aikuisväestön ammatilliseen koulutukseen liittyvää tai sitä tukevaa toimintaa, kuten koulutuksesta syntyvien erilaisten suoritteiden tuotanto- ja myyntitoimintaa

Opetus- ja kulttuuriministeriö on koulutuslainsäädännön mukaisesti myöntänyt säätiölle koulutuksen järjestämisluvan (137/531/2013, 27.6.2013). Järjestämisluvan mukainen ammatillisen peruskoulutuksen vuotuinen opiskelijamäärä on 1.1.2010 alkaen enintään 130 opiskelijaa. Lisäksi opetusministeriö on myöntänyt säätiölle luvan järjestää ammatillista lisäkoulutusta oppilaitosmuotoisena lisäkoulutuksena (186/530/2006, 16.5.2006), vuodelle 2014 myönnettyjä opiskelijatyövuosia on n. 365. Opetusministeriö on vahvistanut työelämän kehittämis- ja palvelutehtävän koulutuksen järjestämislupa pysyvänä tehtävänä (186/530/2006, 16.5.2006).

TAKK on Pirkanmaalla merkittä maahanmuuttajille tarkoitettun koulutuksen järjestäjä ja olemme myös Suomen suurimpia yrittäjyyssalan kouluttajia. Hydraulikka-alalla käytös-sämme on uusi, moderni oppimisympäristö, joka on toteutettu yhteistyössä hydraulikkatoimittajien kanssa.

Vuonna 2012 TAKK:ssa oli opiskelijoita 16 199 ja päivittäin heitä oli noin 3 000, joista alle 29-vuotiaita oli lähes 2 000. TAKK on vahva näyttötutkinto-osaaja. Järjestämisso-pimuksia on tällä hetkellä 100 tutkintoon ja vuonna 2012 niitä suoritettiin yhteensä 2 268 (koko tutkintoja 1 355 ja osatutkintoja 913). Henkilökuntaa TAKK:ssa on yhteensä n. 300 ja vuonna 2013 liikevaihto oli noin 27 miljoonaa euroa.

Kehitämme toimintaamme käyttäen Euroopan laatupalkintomallia (EFQM) toiminnan jatkuvan parantamisen välineenä. Viimeisin ulkoinen auditointi tehtiin vuonna 2013 (515 pistettä). Olemme jokaisen auditoinnin välissä tehneet aina myös itsearviointia. Työelämän kehittämis- ja palvelutehtävä, hanketoiminta sekä tiivis yhteistyö työelämän ja asiakkaiden kanssa ovat tärkeitä asioita laatumme kehittämisessä samoin kuin näyt-tötutkintojen järjestämisedellytysten arvioinnit. Vuonna 2014 kehittämistoiminnan painopisteitä ovat erityisesti oppimisympäristöjen kehittäminen, hyvien käytäntöjen jakaminen, nuorten aikuisten kohderyhmälle palveluiden tuottaminen sekä alueellisen ja valtakunnallisen yhteistyön kehittäminen.

Tampereen konservatorio

<http://www.tampereenkonservatorio.fi>

<http://tampereenmusiikkiakatemia.fi>

Tampereen konservatorio on II asteen ammatillista koulutusta sekä tanssin ja klassisen musiikin taiteen perusopetusta antava yksityinen oppilaitos (Tampereen Musiikkiopiston Säätiö). Konservatorio on osa laaja-alaista yhteisöä ja oppimiskeskusta (Tampereen musiikkiakatemia), joka muodostuu konservatoriosta ja Tampereen ammattikorkeakoulun musiikin koulutusohjelmasta. Perusopetuksen, ammatillisen toisen asteen koulutuksen ja korkeakoulutuksen synerginen yhteistyö tarjoaa organisen näkökulman ihmisen kehitykseen sävel- ja tanssitaiteen osaajana. Koulutuksen järjestäjä keskittyy nimenomaan kulttuurialan koulutukseen.

Tampereen konservatoriossa voi suorittaa seuraavat ammatilliset perustutkinnot

Musiikkialan perustutkinto (120 ov)

- Muusikon koulutusohjelma
- Musiikkiteknologian koulutusohjelma
- Tanssijan perustutkinto (120 ov)

Konservatorion kokonaisopiskelijämäärä on 1429, joista II asteen opiskelijoita 94.

Yhteistyö koulutusasteiden välillä tuottaa myös ulkoapäin tarkasteltuna valtakunnallisesti houkuttelevan ja elinvoimaisen koulutus- ja toimintaympäristön, jolla aktiivisena kulttuuritoimijana on mahdollisuudet mm. suuriin produktioihin ja korkeatasoiseen konserttitoimintaan.

Tampereen palvelualan ammattiopisto

<http://www.tpa.fi>

Tampereen palvelualan ammattiopisto (TPA) on Tampereen Talouskouluyhdistys ry:n

1892 alunperin Tampereen Talouskouluna perustama oppilaitos. Tampereen Talous-kouluyhdistys ry on henkilöjäsenyyteen perustuva yleishyödyllinen yhdistys. Yhdistyksellä on koulutuksen järjestämislupa vuonna 2014 240:een, vuonna 2015 250:een ja vuonna 2016 260 vuotuisen opiskelijaan matkailu-, ravitsemis- ja talousalan koulu-tusallalla. Lisäksi sillä on lupa järjestää aikuisten ammatillista lisäkoulutusta. Oppilaitos toimii koulutuksen järjestäjän omistamissa tiloissa Tampereen keskustassa, osoitteessa koulukatu 18.

Tampereen palvelualan ammattiopistossa koulutusta järjestetään perustutkintoon johtavana opetussuunnitelmaperusteisena koulutuksena nuorille ja näyttötutkintoperusteisena koulutuksena aikuisille. Oppilaitoksen koulutustarjontaan kuuluvat hotelli-, ravintola- ja catering- alan perustutkinto sekä kotityö- ja puhdistuspalvelujen perustutkinto. Lisäksi järjestetään 20 opintoviikon laajuista muuna kuin ammatillisena koulutuksena toteutettavaa kotitalousopetusta.

Aikuisten ammatillisessa lisäkoulutuksessa toteutetaan erilaisia työelämän tarpeisiin suunniteltuja kursseja.

Lisäksi koulutuksen järjestäjä on sopimuskumppanina Pirkanmaan oppisopimuskeskuksessa.

Strategiamme mukaisesti luomme opiskelijoille mahdollisuuden ammattitaidon hankkimiseen ja elämässä onnistumiseen. Lisäksi edistämme hyvinvointia yhteiskunnassa kouluttamalla työelämän ammattilaisia ja oman elämänsä sankareita.

Tampereen Talouskouluyhdistys toimii kiinteässä yhteistyössä alueen muiden koulutuksen järjestäjien ja yritysten kanssa.

Tampereen palvelualan ammattiopistossa turvataan yksilöllisin tukitoimin kaikille opiskelijoille mahdollisuus opinnoissa menestymiseen.

Tampereen seudun ammattiopisto

<http://www.tredu.fi>

Tampereen seudun ammattiopisto Tredu aloitti toimintansa 1.1.2013, kun Tampereen ammattiopisto ja Pirkanmaan koulutuskonserni-kuntayhtymä yhdistyivät. Tredun päämääränä on kouluttaa opiskelijoista aktiivisia yhteiskunnan kansalaisia, joilla on hyvät valmiudet työelämään, jatko-opintoihin ja elinikäiseen oppimiseen.

Tredua ylläpitää koulutuksen järjestäjänä Tampereen kaupunki, joka isäntäkuntana on tehnyt sopimuksen ammatillisen koulutuksen järjestämisestä Kangasalan, Ylöjärven, Ikaalisten, Lempäälän, Virtojen, Nokian, Oriveden, Pirkkalan, Vesilahden, Pälkäneen ja Ruoveden kuntien kanssa. Toimintaa on Pirkanmaalla yli kahdessakymmenessä eri toimipisteessä ja koulutusta tarjotaan myös muualla Suomessa.

Tredu on opiskelijamäärältään Suomen suurin ammatillinen oppilaitos. Tammikuun 2014 laskentapäivän mukaan nuorten ammatillisessa peruskoulutuksessa opiskeli 6 797 opiskelijaa. Aikuis- ja työelämäpalvelujen kokonaisvirtauma oli 7 919 opiskelijaa (sisältäen kaikki myös tutkintoon johtavan koulutuksen ja josta joista reilu tuhat suoritti perustutkintoa aikuisten näyttötutkintona) ja oppisopimuskoulutuksessa 2 538 opiskelijaa 1 551:stä eri työnantajaorganisaatiosta. Opetus- ja kulttuuriministeriö on myöntänyt Tredulle työelämän ja kehittämis- ja palvelutehtävän.

Tredussa on tarjolla yli 30 ammatillista perustutkintoa eri koulutusohjelmineen, 35 ammattitutkintoa ja 11 erikoisammattitutkintoa. Tredussa voi opiskella myös englanniksi, suorittaa ammatillisia yhdistelmäutkintoja sekä ammatillisten ja lukio-opintojen yhdistelmiä (ns. ammatillilukio). Tredu tarjoaa myös oppisopimuspalveluja. Koulutusta toteutetaan tekniikan, logistiikan ja metsän, hyvinvoinnin, matkailun-, ravitsemuksen- ja talouden, liiketalouden ja kulttuurin sekä rakennetun ympäristön aloilla. Lisäksi Tredussa järjestetään maahanmuuttajille ammatilliseen peruskoulutuksen valmistavaa koulutusta.

Tredun Valimoinstituutti järjestää ainoana Suomessa valimoalan koulutusta. Myös avioniikka-alan B2-lupakirjakoulutusta toteutetaan Suomessa vain Tredussa ja Euroopassakin vain neljässä muussa oppilaitoksessa. Koulutustarjonnassa on myös nuohoojakoulutusta ja tutkintoon johtavaa rahoitus- ja vakuutusalan koulutusta.

Yhteistyö työ- ja elinkeinoelämän ja alueen muiden koulutuksen järjestäjien kanssa on tärkeä osa arjen toimintaa ja sitä kehitetään mm. erilaisin kansallisin ja kansainvälisin projektein. Tredulla on sopimus oppisopimuskoulutuksen järjestämisestä Valkeakosken ammatti- ja aikuisopiston, Tampereen aikuiskoulutuskeskuksen, Ahlmanin ammattiopiston, Tampereen palvelualan ammattiopiston ja Varalan Urheilupuiston kanssa. Lisäksi Tredu koordinoi Pirkanmaan ammatillisen erityisopetuksen koordinaatikeskusta ja tekee yhteistyötä atto-opintojen järjestämisessä Virtain, Ylöjärven ja Oriveden lukioiden kanssa.

Kuluvan strategiakauden painopisteitä toiminnan kehittämisessä ovat opiskelijoiden työelämään ja jatko-opintoihin sijoittumisen ja opintojen läpäisyn tehostaminen, koulutuksen työelämävastaavuuden lisääminen, opiskelijoiden monikulttuurisuus- ja kansainvälisyystaitojen kohottaminen ja henkilöstön osaamisen ja hyvinvoinnin kohottaminen. Tredu toteuttaa ja edistää toiminnallaan ja kehittämistyöllä aktiivisesti yhteiskuntatakuun toteutumista ja parantaa nuorten hyvinvointia.

Valkeakosken ammatti- ja aikuisopisto

<http://www.vaa.fi>

Valkeakosken seudun koulutuskuntayhtymä ja sen ylläpitämä Valkeakosken ammatti- ja aikuisopisto (VAAO) on Valkeakoskella, Etelä-Pirkanmaalla toimiva monialainen ammatillinen oppilaitos, joka toimii asiakkaiden ja työelämän tarpeiden ohjaajana. VAAO:lla on alueellaan tärkeä rooli ammatillisen koulutuksen tarjoajana ja yritysten työvoimatarpeen tyydyttäjänä. Valkeakosken ammatti- ja aikuisopisto sijaitsee Valkeakosken Campus-alueella.

Koulutuskuntayhtymän jäsenkunnat ovat:

Kunta	Omistusosuus %	Väkiluku 2014
Akaa	26,13%	17 132
Kangasala	0,53%	30 354
Lempäälä	4,21%	21 836
Pälkäne	1,60%	6 790
Urjala	1,07%	5 105
Valkeakoski	66,45%	21 162
Yhteensä	100%	102 379

VAAOssa opiskelee vuosittain nuorten ammatillisissa perustutkinnoissa noin 1050 opiskelijaa. Aikuisten perus-, ammatti- ja erikoisammattitutkintojen koulutuksista sekä muista lyhytkestoisista koulutuksista opiskelee noin 250 opiskelijaa. VAAOlla on toistaiseksi myönnetty työelämän kehittämis- ja palvelutehtävä, minkä puitteissa järjestään myös yrityksille osaamiskartoituksia ja yritysکوhtaisesti suunniteltua henkilöstökoulutusta.

VAAO toimii laadukkaasti ja tuloksellisesti nykyaikaisissa tiloissa, ajanmukaisin välinein, tuottaen tulevaisuuteen suuntautuvaa laadukasta ja tuloksellista ammatillista koulutusta ja palvelutoimintaa alueen väestön ja elinkeinoelämän tarpeisiin kiinteässä yhteistyössä työelämän kanssa. Koulutusaloina VAAOssa ovat tekniikan ja liikenteen ala, matkailu-, ravitsemis- ja talousala, sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala, yhteiskuntatieteiden-, liiketalouden ja hallinnon ala sekä luonnontieteiden ala.

Vuosina 2014-2017 nuorten koulutuksen pedagogisessa kehittämisessä painotetaan henkilökohtaistamista ja joustavia opinpolkuja nykyaikaisia työvälineitä hyödyntäen, kansainvälisyyttä, yrittäjyyttä, läpäisyn tehostamista, syrjäytymisen ehkäisemistä sekä koulutustakuun vaatimuksia. Painotukset nojautuvat valtakunnallisiin suuntauksiin.

Haasteena jatkossa ovat yrityskoulutukset ja yritysten/työorganisaatioiden osaamisen kehittäminen. Sitä varten VAAO:n aikuiskoulutuksessa on suunnitteilla myös lyhytkoulutuskokonaisuuksia, joita voidaan tarjota suoraan yrityksille ja organisaatioille joko työpaikkakohtaisina koulutuspaketteina tai siten, että yksittäisiä osallistujia tulee mukaan oppilaitoksella järjestettäviin avoimiin koulutuksiin.

PIRKANMAA

Nalkalankatu 12, PL 76, 33201 Tampere

Puh. (03) 248 1111 (vaihde)

faksi (03) 248 1250

pirkanmaan.liitto@pirkanmaa.fi

www.pirkanmaa.fi

TEEMME MUUTOSTA YHDESSÄ

